

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10900

MAYNE LIDER

Mordecai Gebirtig

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מרדכי געבירטיג

מיינע לידער

פאריז — פארלאג „דווקא“ — 1949

פארלאגס-לייטער: יצחק קאוואלסקי

Copyright by Editions « DAVKE »
Paris 1949

א י נ ה א ל ט

- 9 פארווארט צו דער ערשטער אויפלאגע — — —
 און ס'איז געווען א ייד א פשוטער... (פארווארט צו
 13 דער אויסגאבע) — — — — —

ערשטע אפטיילונג

- 17 ס'ברענט — — — — —
 20 העי, קלעזמארים — — — — —
 21 אברהמעלע און יאסעלע — — — — —
 23 משהלע — — — — —
 25 אוי, מאמעניו מיין — — — — —
 27 מיין טאטע א כוהן — — — — —
 28 די זון איז פארגאנגען — — — — —
 29 אועלכע צוויי גאלדענע צעפ — — — — —
 30 אוי, נארישע בריאה — — — — —
 31 אַרבעטסלאַזער־מאַרש — — — — —
 33 מאטעלע — — — — —
 36 משהלע, מיין פריינד — — — — —
 38 קום, לייבקע, טאנצן — — — — —
 40 העי, ציגעלעך — — — — —
 41 נאך א גלעזל טיי — — — — —
 42 דער זינגער פון נויט — — — — —
 44 ווער דער ערשטער וועט לאכן — — — — —
 46 הונגעריק דיין קעצעלע — — — — —
 48 רייזעלע — — — — —

51	— — — — —	שלמהלע ליבער
53	— — — — —	בלומקע, מיין זשידואווקע
55	— — — — —	טרילי, טרילילי
57	— — — — —	איך האב דיך ליב
59	— — — — —	ביים טייכעלע
61	— — — — —	די ליאלקע
62	— — — — —	דאס ליד פון גאלדענעם לאנד
63	— — — — —	די געפאלענע
64	— — — — —	די נאכט קומט אן צו שוועבן
65	— — — — —	פארוואס וויינסטו, שיינדעלע
67	— — — — —	פארוואס, זאג מיר, מאמעניו
70	— — — — —	כ'וויל נישט אזא התן
72	— — — — —	קריגס־אינוואליד
74	— — — — —	חלוצים־ליבע
75	— — — — —	קיוועלע
77	— — — — —	אברהמל דער מארוויכער
80	— — — — —	ארעמע שניידערלעך
82	— — — — —	יאנקעלע
83	— — — — —	מאמעניו, אן עצה
85	— — — — —	אונדזער ארעם קינד
86	— — — — —	אוי, ברודערל לחיים!
87	— — — — —	חנהלע און נחומל
90	— — — — —	דאס אלטע פאר פאלק
91	— — — — —	אן ארבעטסלאזער
93	— — — — —	מיין יובל
94	— — — — —	קליינער יתום

95	— — — — —	שלאף שוין מיין קינד
96	— — — — —	מיין היים!
99	— — — — —	שוין שטיל אין געסל
101	— — — — —	זאג מיר לבנה
103	— — — — —	קארטאפּל־זופ מיט שוואַמען
107	— — — — —	קינדער־יאָרן
109	— — — — —	דריי טעכטערלעך

צווייטע אָפּטיילונג

114	— — — — —	צו מיין געליבטער
115	— — — — —	גאָטס שמייכל
116	— — — — —	מיט איר זיך באַקענט
117	— — — — —	ביילקע
118	— — — — —	א מלאך ווערט געבאָרן
119	— — — — —	די קארטן־לייגעריין
120	— — — — —	די פארפירטע
122	— — — — —	וויגליד
123	— — — — —	די נשמה
124	— — — — —	געפאָרן גאַנץ ווייט
125	— — — — —	מיין פּרילינג
127	— — — — —	הערשעלע
129	— — — — —	פאָרוואָס שווייגט ער דאָרט? ...
130	— — — — —	סליחות
131	— — — — —	שטערן־סאַרטן
132	— — — — —	פון וואָנען?

133	— — — — —	אין פאבריק
134	— — — — —	אונטער גייט די וועלט

דריטע אָפטיילונג

139	— — — — —	ערב יום־כפור
140	— — — — —	שיפרעלעס פארטרעט
141	— — — — —	ס'טוט וויי...
143	— — — — —	מינוטן פון בטחון
145	— — — — —	בלייב געזונט מיר, קראַקע!
146	— — — — —	איך האב שוין לאַנג...
148	— — — — —	געהאַט האָב איך אַ היים...
149	— — — — —	אַ זוגיקער שטראַל
150	— — — — —	מיין חלום...
152	— — — — —	גלאַקן קלאַנג
153	— — — — —	אַ טאַג פון נקמה!
155	— — — — —	אונדזער פּרילינג!
156	— — — — —	אין געטאָ
158	— — — — —	ס'איז גוט

מרדכי געבירטיג איז געבוירן געווארן אין קראַקע דעם 4-טן אַפּריל 1877. אין יאָר 1906 האָט ער פאַרעפּנטלעכט טעאַטער־ע־צענזיעס און לידער אין „סאַציאַל־דעמאָ־קראַט“, וואָס איז דערשינען אין קראַקע. אין יאָר 1920 האָט ער אַרויסגעגעבן אַ ביכל לידער א״נ „פּאַלקסטימלעך“.

אין 1936 דערשיינט אין ווילנע די ער־שטע אויסגאַבע פּון זיינע אַלע שאַפּונגטן א״נ „מיינע לידער“.

אין 1942, ווען מרדכי געבירטיג געפינט זיך אין קראַקעווער געטאָ, דערשיינט אין ניו־יאָרק (ביים אַרבעטער־רינג־פּאַרלאַג) די צווייטע אויסגאַבע פּון „מיינע לידער“. אין יענער צייט האָט מרדכי געבירטיג שוין גע־האַט אָנגעשריבן אַ ריי נייע לידער, (צו. אַנ־דערע „עס ברענט“ און די איבעריקע געטאָ־מאַטיוון), וועלכע זיינען פאַרעפּנטלעכט גע־וואָרן אין דער זאַמלונג „סיברענט“ (קראַקע 1946, מיט אַן הקדמה פּון יוסף וואַלף).

מרדכי געבירטיג איז אומגעקומען דעם 4-טן יוני 1942 בעת דער ליקוידאַציע פּון קראַקעווער געטאָ.

ת.נ.צ.ב.ה.

פארווארט צו דער ערשטער אויפלאגע

מרדכי געבירטיג (בערטיג)

דער פאלקס־דיכטער און פאלקס־זינגער

יעדער דור האָט זיינע פאלקס־זינגער און דיכטער. נישט מער: דאָס רוב דיכטער און זינגער זינגען פאר זיך אַליין, פאַרן אייגענעם געברויך, צו דער אַרבעט, ביים טיש, דערשטיקן זייער שירה אין די ענגע ד' אַחות פון שטוב, ברענגען די דיכטונג קיינמאָל נישט אַרויס אין דער עפנטלעכקייט, זייער שירה און דיכטונג אַליין האָט נישט דעם כוח אַרויסצורייסן זיך פון שטוב אין גאָט אַרײַן. כל־זמן זיי לעבן זינגען זיי, שטאַרבן זיי אָפּ — שטאַרבט מיט זיי אָפּ זייער פאלקס־דיכטונג און פאלקס־געזאַנג.

מרדכי געבירטיג איז דער הונדערט־פּראָצענט־מייקער געבענטשטער פאלקס־דיכטער און פאלקס־זינגער, וואָס זינגט, שאַפט און וויינט אויס זיין ליד אין שטוב, און דאָס ליד זיינס פראַלט אויף די טיר און פענצער און פילט אָן די גאַס מיט שירה, באַזינגט דאָס יידישע אייגן אַרטיקע לעבן, די יידישע ליבע, דאָס יידישע פאַמיליען־לעבן, מאַמע און קינד, יידישע נויט און אַרעמקייט, מאַלט עט מיט אַזעלכע וואַרעמע, עכמע נישט־געפעלשטע פאלקס־פאַרבן, וואָס נאָר אַזאַ פיינע, ערלעך־פילנדיקע פאלקס־נשמה ווי מרדכי געבירטיג קאָן די דאָזיקע פאַרבן און

טענער שאַפן. געווען אַ צייט, און ערשט נישט לאַנג, ווען דאָס יידישע קרישטאָל־ריינע פּאָלקס־ליד האָט זיך גע־לאָזט הערן אין גאָס, די יידישע לירישע טענער און וואָ־לינער זינגער, אַדעסער גאָס־לידל, יידיש־ליטווישער מע־לאַנכאַלישער טאַן, פּוילישע שטייגער־לידער, חסידישע און השכלהשע מאַטיוון.

איצט, ווען דער פּוסטער רייטס און דער געבראַכענער פּרעמדער נעגער־טאַן פון פּאָקס און טאַנגאַ האָבן באַ־הערשט די גאָס, זענען די אַלע פאַרשטיקטע זינגערישע און פּאָלקס־דיכטערישע נשמות פאַרקערפערט געוואָרן אין מרדכי געבירטיג, — דער איינציקער פּאָלקסט־הילעכער קאַמפּאָניסט אויף דער יידישער גאָס אין פּוילן.

מרדכי געבירטיג איז אַ גאָסט־געבענטשטער פּאָלקס־דיכטער און זינגער, וואָס נייטיקט זיך נישט אין פּירסום. דאָס ליד זיינס אַליין האָט פאַר אים דעם וועג פון פּאָלקס־אַנערקענונג אַויסגעשפּרייט. דאָס ליד וואָס איז געוואָרן דער רוח־החיה אין די יידישע טעאַטער־שטיק אין אייראָפּע און אין אַמעריקע און אין אַלע קליינקונסט־טעאַטערן און קאָנצערטן. וואו נאָר אַ יידישער ישוב איז דאָ, האָט שוין אַהין געבירטיגט ליד דערגרייכט — דאָס פּאָלקסטימלעכע ליד וואָס איז אַזוי פּיין־האַרציק אידיליש געמאַלט, אַז אויב עס פאַרבלאַנדזשעט אין דעם אַן אַפּקלאַנג פון אַ פּרעמדן טאַן, דער איינפלוס פון דער סלאַווישער סביבה, וואו געבירטיגט נשמה האָט גאָטס לופט געאַטעמט — ווערט דאָס פאַרבלאַנדזשעט־פּרעמדע בטל אין דעם גלאַנץ און

פאָרב פון דער וואַרעמער אידיילע און בילד, וועלכע
שטייגט אָפּט אין ליד אַריבער אין קראַפּט דעם ניגון.
דער טימן פון אמתער יידישער פאָלקס־דיכטונג איז:
דער קלעט ביים האַרצן...

געביטיגט אַ ליד קלעמט דאָס האַרץ, וואַרעמט און
פילט אַן די יידישע נשמה מיט זיסער מעלאַנאָליע און
פריידיקן ציטער. נישט פון רייכן טאַלאַן זינגט מרדכי גע-
בירטיג, נאָר פון די פיר הוילע ווענט פון דער יידישער
שטוב און פון יידישן בעל־מלאַכה. פיר הוילע ווענט פון
וודר, פיר הוילע ווענט פון שטוב, און אפילו דאָס איינ-
שלעפערן פון דער מאַמען מיט אַ לידעלע דאָס קינד
קומט אויך פאָר ביי נאַקעטע, אַרעמע פיר ווענט.

געבירטיגט ליד איז דאָס ליד פון נויט. אַ מאַריס ראָ-
זענפעלד־טאָן קלאַפּט אָפּט אין די סטרוונעס פון זיין האַר-
פע, און צעלאַזט ער זיך אַמאָל אין אַ פריילעכן טעמפּאָ
און ריטם פון פריילעכקייט און זוניקייט, וועבט זיך אין
דער דאָזיקער פריידיקייט אויך מער זילבער־פאָדעס פון
אומעט, ווי גאַלד־פאָדעס פון פרייד...

און נאָך אַ טימן פון עכטער נישט־געפעלשטער פאָלקס־
דיכטונג און פאָלקס־געזאַנג: וואָס מער מען הערט עס,
אַלץ מער באַגייסטערט עס, וואַרעמט און ווירקט.

דאָס איז אויך דער כוח און סוד פון מרדכי געבירטיגט
דיכטונג און געזאַנג, וואָס איז שוין געוואָרן די דיכטונג
און געזאַנג פון גאַנצן פאָלק.

מ. קיפּניס

און ס'איז געווען אַ ייד אַ פשוטער...

און ס'איז געווען אַ ייד אַ פשוטער, אַ יגיע־כפימניק, אַ סטאַליער. און זיין נאָמען — מרדכי געבירטיג.

אַ גאַנצן טאָג האָט ער געאַרבעט ביי שטומע זאַכן: בייים מאַכן אַ טיש, אַ בעט, אַ שאַנק, נאָר אין אים האָט עס געזונגען. אַ גאַנצן טאָג האָט ער מיט אַ האַרטער האַנט, אַ פאַרמאָזאָליעטער, געזעגט, גע־הובליעוועט און געפּוצט די ברעטער, נאָר אַז עס איז געקומען דער אָונט, האָט ער גענומען זעגן, הובליע־ווען און פּוצן די יידישע שפּראַך און פּון איר אויסגע־פאַרעמט וואונדערלעכע, האַרציקע לידער.

נאָר ווען די שכנטעס זיינע האָבן אַמאָל געהערט, ווי ער פאַרוויגט זיינס אַ קינד מיט די לידער: „**קיוועלע**“, „**יאַנקעלע**“ צי „**שלאָף מיין קינד**“, האָבן זיי גלייך גע־נומען אויך זייערע קינדער פאַרוויגן מיט די לידער, און וואָס פאַר אַ וואונדער: די קינדער אין די וויגן האָבן אויפגעהערט וויינען, זיך צוגעהערט, פאַרמאָכט די אייגענען און זיס איינגעשלאָפּן.

ער פלעגט די לידער שרייבן און זינגען פאַר זיך, און ווען עס האָבן די יידישע קינדער פּון די שולן און חדרים דערהערט אים זינגען די לידער: „**מיין טאַטע**“

איז א כוהן", "מאטעלע", "משהלע" א.א. זנוטן זיי גער
בליבן שטיין פארגאפטע:
— איי, דאָס זינגט ער דאָך וועגן אונדז, דאָס זענען
דאָך אונדזערע לידער!

און אַז די בלייכע נייטאַרין, צי דער שניידער־געזעל
האַבן געהערט געבירטיגן זינגען: „שלמה ליבער“,
„זנהלע און נחומל“, „מאַמעניו אָן עצה“ א.א. האָבן זיי
זיך צוגעוונגען די לידער ביי דער אַרבעט, האָבן זיי נאָך
דער אַרבעט, אין פאַריין — די לידער געזונגען און גער
חלומט פון אַ פרייער און יושרדיקער וועלט.

און אויך דער אַלטער געבויענער ייד מיט דער
גרויער באַרד, ווען ער איז געזעסן אין גאַרטן אויף אַ
באַנק און „געשעפט לופט“, אויך ער, ווען ער האָט געזען
ווי די קינדער שפּילן זיך אין זאַמד, ווי זיי לויפן אַרום
און שרייען, לאַכן — האָט שטיל געברומט מיט בטון־
שאַפט:

„קינדער־יאָרן, זיסע שיינע יאָרן,
אייביק בלייבט איר וואָך אין מיין זכרון.“

און אַזוי האָבן טויזנטער און צענער־טויזנטער יידן
פאַרוויגט זייערע קינדער, געאַרבעט, געליטן, געבענקט,
געליבט, געחלומט דורך מרדכי געבירטיגט לידער. פאַר
אַלע האָט ער געפונען אַ שפּראַך. אויף אַן אינטעליגענט
האַבן געווירקט די לידער ווי אמתע דיכטונג און אַ פאַלקס־
מענטש האָט זיך דורך זיי ווי אַליין אַראַפּגערעזט פון
האַרצן.

און ווען עס זענען געקומען די פאָרגאַמען פון פשיטיק
אַזן מינסק־מאַזאַוויטצק, האָט געבירטיגט אױסגעשריגן:
„**טיברענט!**“ ער האָט שוין נביאיש פאַרויטגעזען אין די
פיינער, וואָס מען האָט אָנגעצונדן אין די קליינע יידישע
שטעטלעך — דאָס פיינער פון די קרעמאַטאַריע־אויזונט
אין אוישוויץ, מיידאַנעק און טרעבלינקע.

ער איז געווען דער לעצטער יידישער פאָלקס־דיכ־
טער אין פוילן. מיט די „בראָדער זינגער“ האָט גאַליציע
אָנגעהויבן שאַפן דאָס יידישע פאָלקסליד, מיט מרדכי גע־
בירטיג האָט זי עס פאַרענדיקט. נאָר געבירטיגט נאָמען
איז ווייטער אַוועק פון די גרענעצן פון זיין גאַליצישן
היימלאַנד. מען האָט געזונגען זיינע לידער אין גאַנץ
פוילן. די פילע אויסגאַבעס פון זיינע לידער־ביכער אין
אַמעריקע באַווייזן, אַז זיין ליד איז געוואָרן דער קנין פון
גאַנצן יידישן פאָלק אויף דער וועלט.

מען האָט אויפגעשטעלט אַ ישוב אין ישראל
א. ד. נ. „**יד מרדכי**“, נאָך דעם העלדישן קעמפער
פון פוילישן יידנטום מרדכי אַניעלעוויטש, עס
וואַלט אויך כדאי געווען אויפצושטעלן אַ צווייטן „**יד**
מרדכי“ — נאָך מרדכי געבירטיג, דעם
זינגער פון דער יידישער אומגעקומענער מאַטע פון
פוילן.

ישראל אַשענדאַרף

סיברענט

איי - נס - סברע, ליק - רעד - בוי - נס - סברע
 נס - ברע, בעק - נע - טל - שטע רעס - אי דזער - און
 זן - בלא - צער און סן - ברע סן - ריי, זון - ג - יר - סיס סן - קע זע - ביי
 זון - ג - יר - סיס סן - קע זע - ביי
 זון - ג - יר - סיס סן - קע זע - ביי
 זון - ג - יר - סיס סן - קע זע - ביי
 זון - ג - יר - סיס סן - קע זע - ביי

סיברענט, ברידערלעך, סיברענט!
 אוי, אונדזער ארעם שטעטל געבעך ברענט!
 בייע ווינטן מיט ירגון
 רייסן, ברעכן און צעבלאזן

שטארקער נאך די ווילדע פלאמען.
אלץ ארום שוין ברענט.

און איר שטייט און קוקט אזוי זיך
מיט פארלייגטע הענט
און איר שטייט און קוקט אזוי זיך —
אונדזער שטעטל ברענט...

ס'ברענט, ברידערלעך, ס'ברענט!
אוי, אונדזער ארעם שטעטל געבעך ברענט!
ס'זאבן שוין די פייער-צוינגען
דאס גאנצע שטעטל איינגעשלונגען —
און די ביזע ווינטן הושען,
אונדזער שטעטל ברענט!

און איר שטייט און קוקט אזוי זיך
מיט פארלייגטע הענט
און איר שטייט און קוקט אזוי זיך —
אונדזער שטעטל ברענט...

ס'ברענט, ברידערלעך, ס'ברענט!
אוי, עס קען חלילה קימען דער מאמענט:
אונדזער שטאט מיט אונדז צוזאמען.
זאל אויף אש אוועק אין פלאמען,
בלייבן זאל — ווי נאך א שלאכט,
נאר פוסטע, שווארצע ווענט!

און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך
מיט פאַרלייגטע הענט
און איר שטייט און קוקט אַזוי זיך —
אונדזער שטעטל ברענט...

ס'ברענט, ברידערלעך, ס'ברענט!
די הילף איז נאָר אין אייך אליין געווענדט.
אויב דאָס שטעטל איז אייך טייער,
נעמט די כלים, לעשט דאָס פייער,
לעשט מיט אייער אייגן בלוט,
באווייזט, אַז איר דאָס קענט.

שטייט ניט, ברידער, אַט אַזוי זיך
מיט פאַרלייגטע הענט.
שטייט ניט, ברידער, לעשט דאָס פייער —
אונדזער שטעטל ברענט!

קראַקע־געטאַ, מאי 1942

העי, קלעזמארים

Moderato

אלץ מיר פֿון קוטמא איר אדר-פרי טר-גא רים-מא-קוט ריז
גא-אין זע-און פֿריי און פֿריי פֿון אונס
פֿריי פֿון אונס און פֿריי פֿון אונס
פֿריי פֿון אונס און פֿריי פֿון אונס

העי, קלעזמארים, גוטע ברידער!
 איר באקומט פון מיר אויף וויין —
 שפילט מיר אויף א פריילעך לידל,
 שלעפט מיין מרה-שורה איין.

טרועריק איז מיר אויפן הארצן,
 כ'פיל, דארט עפעס נאגט און קוועלט;
 ס'בענקט נאך עפעס מיין נשמה
 און איך ווייס נישט וואס מיר פעלט.

שפילט, פארוויגט מיט אייערע טענער
 מיר דעם אומעט אין מיין הערץ
 ווי מיין מאמע פלעגט פארוויגן
 מיט א לידעלע מיין שמערץ .

שפילט מיר אויף אַ פּריילעך לידל —
עפעס שפילט איר טרויעריק היינט;
טױויגט דאָס פלייטל, טױויגט דער פּידל —
אַלץ אַרום מיר עפעס ווייגט.

העי, קלעזמאַרים, גוטע־ברידער!
איר באַקומט פון מיר אויף וויין —
שפילט מיר אויף אַ פּריילעך לידל,
שלעפט מיין מרה־שחורה איין.

אַברּהמעלע און יאַסעלע

אַברּהמעלע, גיב נאַר אַ קוק,
די זון, ווי שיינ זי שייגט!
ווי אַלץ אין פעלד שוין וואַקסט און בליט.
כ׳האַב עפעס זייער קיין חשק ניט
צו גיין אין חדר היינט —
די זון ווי שיינ זי שייגט.

— אוי, יאַסעלע, ווי כ׳בין אַ ייד!
איך טראַכט דאָס אויך אַצינד,
ווי פּריילעך איז דאָ איצט, ווי שיינ,
עס ווילט זיך נישט אין חדר גיין.

נאַר ווייסט, דאָס איז אַ זינד,
איך טראַכט דאָס אויך אַצינד.

אברהמלע, דו זעסט אין פעלד
אַ בין פליט שוין אַרום?
און דאַרט שטייט אויף אַ צווייגעלע
אַ גאַלדן זומער־פייגעלע.
אברהמל, גיכער קום!
אַ בין פליט שוין אַרום.

כ'זע, יאָסעלע, ווי כ'בין אַ ייד,
נאַר וואָרט נאָך איין מינוט,
דאָס פייגעלע איז טאַקע שייך,
נאַר וואָס וועט אַבער מאַרגן זיין,
דעם רבין קענסטו גוט . . .
אוי, וואָרט נאָך איין מינוט.

— אברהמעלע, אוי, נאַרעלע,
פאַר מאַרגן זאָרג זיך ניט
תירוצים איז פאַראַן גענוג,
מען דאַרף נאַר זיין אַ ביסל קלוג —
זע, ס'פייגעלע איצט פליט!
פאַר מאַרגן זאָרג זיך ניט.

— אוי, יאָסעלע, איך וואָרן דיך
נישט גיי, ווי כ'בין אַ ייד.

דאס האט דער שטן דארט אין פעלד
זיך אין א פייגעלע פארשטעלט
דאס שלעפט ער אונדז און ציט —
נישט גיי, ווי כ'בין א ייד.

— אברהמעלע, דו גייסט אוועק?
נו גיי, איך בלייב אליין,
נאָר זאָסטו אויס אַ וואָרט פון מיר,
ביי מיין נאמנות שווער איך דיר,
צעברעך איך דיר אַ ביינ,
נו גיי, איך בלייב אליין.

מ ש ה ל ע

(דו עט)

משדל'ע, ביסט עפעס מיר אזוי פארסאפעט —
ווער האט דיר דאס הענטעלע אזוי צעדראפעט?
האסט געשלאגן זיך אין פעלד,
ס'נעזל איז דיר אויך צעקרעלט
ס'בלוט נאך קאפעט.

— טאטעניו, דאס האב איך זיך אין הויף ביים רבין,
פארריכטנדיק די הייזעלעך, א שטאך געגעבן;
נישט געשלאגן זיך אין פעלד —

מיט דער נאָדל זיך צעקערעלט,
כ'זאל אַזוי לעבן!

— משהלע, וואָס איז געשען? איך מוז דאָס וויסן —
ווער האָט דיר די הייזעלעך אַזוי צעריסן?
עפעס ביסטו מיר פאַרוויינט —
אפשר האָט דער רבי היינט
דיך געשמיסן?

— טאַטעניו, דער רבי האָט מיך נישט געשמיסן,
מיינע הייזעלעך ווייס איך נישט ווער ס'האָט צעריסן.
מיר געזאָגט האָט מאַטעלע,
ער האָט זיך ס'קאַפּאַטעלע
אויך צעריסן.

— משהלע, דעם אויגן־בליק אַהער צום טאַטן!
דו האָסט זיך, מיין יינגעלע, אליין פאַרראַטן.
דיר געזאָגט שוין ס'איז נישט פיין,
מאַטל זאל דיין חבר זיין,
גענאַרסט דעם טאַטן.

— טאַטעניו, כ'האַב נישט געוואָלט מיט אים זיך שפּילן,
נו האָט ער געגעבן מיר זיין זיידנס בריילן,
אים דערפאַר האָב איך געשענקט
ס'פּידעלע, וואָס ד'האַסט געברענגט,
כ'זאל ד'רויף שפּילן.

— משהלע, ביסט אומפארשעמט, דו וועסט דאָס פֿילן,
כ'וויל דו זאָלסט מיט מאַטעלען זיך מער נישט שפּילן,
ס'פּידעלע דעם אויגן־בליק
ברענגען זאָלסטו מיר צוריק,
גיב אָפּ די ברילן.

— טאַטעניו, כ'האַב'ס צ'ריק געוואָלט, ער וויל נישט וויסן,
האַבן מיר זיך ביידע היינט צעקרעלט, צעביסן.
מיין הויז צעפליקט האָט מאַטעלע,
און איך האָב אים ס'קאָפּאַטעלע
אויך צעריסן.

אוי, מאַמעניו מיין

אוי, מאַמעניו מיין, מאַמעניו, מיין טייערע!
איז דאָס אמת, מאַמע,
אַז דער ליבער גאָט
מיר מיין גוטן טאַטן
צוגענומען האָט?
פאַרוואָס גראַד מיין טאַטן,
מיר פאַרדריסט דאָס זייער,
איך וועל, זאָגט דער זיידע,
אים נישט זען שוין מער.
מאַמעניו מיין, כ'וויל מאַמעניו מיין, ביים טאַטן זיין.

אוי, מאַמעניו מיין, מאַמעניו, מיין טייערע!
איז דאָס אמת, מאַמע,
וואָס דער זיידע זאָגט,
אַז די טויטע ליידן
ווען נאָך זיי מען קלאָגט?
און ווען מיר דאָ וויינען
האַבן זיין קיין רו —
כ'זעל שוין מער נישט וויינען,
וויין נישט, מאַמעניו.
מאַמעניו מיין, אוי, מאַמעניו מיין, כ'בעט דיך, נישט וויין.

אוי, מאַמעניו מיין, מאַמעניו, מיין טייערע!
איז דאָס אמת, מאַמע,
וואָס איך האָב געהערט?
ווען משיח וועט קומען
אויף זיין ווייסן פערד,
וועלן אַלע מתים
אויפשטיין פון דאָס ניי
און מיין גוטער טאַטע
וועט זיין צווישן זיי?
מאַמעניו מיין! אוי, מאַמעניו מיין, ווען וועט דאָס זיין?

מיין טאטע אכוהן

Allegretto

קיר - סרד נאר זיך טאגן רא-ט קיין רחמים מיין פאר כהן
 13 גור לוי באן אלף טז - טא זען באק זיך לייט-גור קיין
 גור 13 לוי באך אלף טז - טא זיין באק זיך לייט-גור קיין

כהאב פאר דיר, מיין העלד, קיין מורא.
 שלאג מיך נאר, פרוביר!
 קוים דערוויסט זיך דאס מיין טאטע
 איז דאן וויי צו דיר.

ווייל מיין טאטע איז א כוהן,
 טאיז מיט אים קיין שפאס:
 ער צערייסן קען א מענטשן,
 ווען ער ווערט אין כעס.

איין מאל האט אין הויף אברהמל
 מיר דערלאנגט א שטויס,
 און מיין טאטע, רויט פון צארן,
 איז צו אים ארויס.

נאַר אַ מזל האָט אברהם־מל —
גראַד דעם אויגן־בליק
שטאַרבט אַזעק זיין קראַנקער טאַטע,
אוי, האָט ער אַ גליק!

ווייל אַ כוהן מוז פאַרלאָזן
ס'הויז וווּ ס'ליגט אַ מת —
שלאַג מיך נאַר; דו מיינסט, אַז תמיד
טרעפט זיך אַזאַ נס?

די זון איז פאַרגאַנגען

די זון איז פאַרגאַנגען, שוין טריבלעך געוואָרן,
כ'ליג איינוואַס, פאַראומערט ביים וואַלד
און טראַכט פון מיין יוגנט, אַך, גליקלעכע יאָרן,
א בענקשאַפט נאָך זיי מיך באַפאַלט.

און פלוצלונג דערזע איך, עס ווילט זיך נישט גלויבן,
צי זאל דאָס אַ חלום זיין בלויז,
עס קומען צו שוועבן פיל ווייסניקע טויבן
און שטעלן אַרום מיר זיך אויס.

און כ'פיל אַזוי יונג זיך, ווי ס'וואַלט מיט זיי קומען
מיין יוגנט צוריק פון דאָס ניי,

און כ'הער ווי די טייבעלעך וואַרקען און ברומען.
כ'פאַרנעם אָט די ווערטער פון זיי :

— דו האַסט פאַר אַ ווייל אונדז דערמאַנט אין זיכרון,
רערקענסט אונדז? קוק איין זיך גענוי,
דאָס זענען מיר דיינע פאַרגאַנגענע יאָרן,
נאָך וועלכע דיר בענקט זיך אַזוי.

מיר האָבן דעם רו פון דייך האַרצן פאַרגומען,
דיין אומעט, דיין בענקען אָן שיעור,
נר, זענען מיר טייבעלעך ווידער געקומען
און בלייבן שוין אייביק מיט דיר.

איך שטרעק מיינע הענט אויס און גיב זיי אָפּ שלום,
ביסט יונג, הער איך וואַרקען אין וואַלד —
און פּלוצלונג דערוואַך איך, געווען בלויז אַ חלום,
כ'ליג איינזאַם, פאַראומערט און אַלט.

אַזעלכע צוויי גאַלדענע צעפּ

כ'בין, ביילקע, פאַרצייונג דיר בעטן געקומען,
כ'בין שרעקלעך אין צאָרן געווען —
כ'האַב שיר וואָס נישט נעכטן אַ האַרצשלאַג באַקומען,
ווען כ'האַב אַן די צעפּ דיר דערזען.

און דאך וויל איך, ביילקע, דו זאלסט מיר דערקלערן,
מעגסט ווידער מיר ווייזן די טרעפ, ווי פאלסטו אויס פלוצלינג אַראָפּ זיך צו שערן
אַזעלכע צוויי גילדענע צעפ.

גיב, ביילקע, איך בעט דיר, אַ קוק נאָר אין שפיגל,
און זאָג מיר, צי זעסטו נישט אויס
אַזוי ווי אַ טייבל מען שניידט אָפּ די פליגל,
גלייך ווי פון שפיטאַל וואַלסט אַרויס.

דער רוּח זאַל שוין נעמען די פינצטערע מאַדע,
וואָס פּלאַגט און פאַרדרייט אייך די קעפּ,
אַט ליגן ווי מתים פאַרפאַקט אין קאַמאַדע
אַזעלכע צוויי גילדענע צעפּ.

אוי, נאַרישע בריאה

וואָס וויינסטו, וואָס קלאַגסטו, אוי, נאַרישע בריאה!
ס'איז נעבעך, פון דיר שוין אַ תל,
דיר וועט זיך נאָך טרעפן אַזאַ מין מציאה,
ווי שלומקע דער שניידער-געזעל.

אברהם דער אלמן, אַ ייד ווי אַ שררה,
פאַרמאַגט אַ סך זילבער און גאַלד,
פלעגט ביי דיר זיך בעטן, געווען די כפרה,
און דו האַסט נאָר שלומקען געוואַלט.

נאַר זאַרג זיך נישט, טאַכטער, נאָך וועלן בעלנים
גענוג זיך געפינען אויף דיר,
וועסט זען, אַז דער הולטאַי, אַ קלאַג צו זיין פנים,
וועט קומען זיך בעטן ביי דיר .

נו, זאַרג זיך נישט, טאַכטער, עס טרעפט ביי מאַגנאַטן,
גענוג יונגעלייט נאָך פאַראַן,
וועסט זען, אַז דער שניידער־ק, אַ רוז אין זיין טאַטן,
וועט זיין נאָך מיט מזל דיין מאַן.

אַרבעטס־אַזער־מאַרש

אַיינס, צוויי, דריי, פיר,
אַרבעטסלאַזע זענען מיר,
נישט געהערט חדשים־לאַנג,
אין פאַבריק דעם האַמער־קלאַנג,
ס'ליגן כלים קאַלט, פאַרגעסן,
ס'נעמט דער זשאַווער זיי שוין פרעסן,
גייען מיר אַרום אין גאַס,
ווי די גבירים פוסט־און־פאַס,
ווי די גבירים פוסט־און־פאַס.

אַיינס, צוויי, דריי, פיר,
אַרבעטסלאַזע זענען מיר,
אַן אַ בגד, אַן אַ היים,

אונדזער בעט איז ערד און ליים,
האט נאך ווער וואס צו געניסן,
טיילט מען זיך מיט יעדן ביסן,
וואסער, ווי די גבירים וויין,
גיסן מיר אין זיך אריין,
גיסן מיר אין זיך אריין.

איינס, צוויי, דריי, פיר,
ארבעטסלאזע זענען מיר,
יארן לאנג געארבעט שווער,
און געשאפט אלץ מער און מער
הייזער, שלעסער, שטעט און לענדער
פאר א הייפעלע פארשווענדער,
אונדזער לויך דערפאר איז וואס?
הונגער, נויט און ארבעטסלאז.
הונגער, נויט און ארבעטסלאז.

איינס, צוויי, דריי, פיר,
אט אזוי מארשירן מיר,
ארבעטסלאזע, טריט נאך טריט
און מיר זינגען זיך א ליד
פון א לאנד, א וועלט א נייע,
וואו עס לעבן מענטשן פרייע,
ארבעטסלאז איז קיין שום האנט,
אין דעם נייעם פרייען לאנד,
אין דעם נייעם פרייען לאנד.

וַיֵּצֵא מִן הַיָּם

וי 2 7 10

Andante

וַיֵּצֵא מִן הַיָּם - דֵּר בִּיסֵט זִיר זֶלֶט - בִּיסֵט טֵל - וַיֵּצֵא מִן הַיָּם לֵבֵט לֵבֵט
 לֵבֵט לֵבֵט מִן הַיָּם לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט
 לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט
 לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט
 לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט לֵבֵט

וואָס וועט דער סוף זיין, מאַטל, זאָג־זשע מיר ?
 ביסט ערגער נאָך פֿון פֿריער געוואָרן,
 באַקלאַגט האָט זיך דער רבי היינט אויף דיר,
 אַז דו דערגייסט אים זיינע יאָרן.
 ס'איז נישט גענוג דו ווילסט נישט לערנען גאָר,
 דעם רבין נעבעך טוסט דערצערנען,
 שלאַגסט זיך אַרום און שפּילסט זיך נאָר,
 און שטערט די קינדערלעך דאָס לערנען ?

— נישט אמת, טאטע, וואָס דער רבי זאָגט,
א שלעכטער מענטש, נישטאָ זיין גלייכן,
פאָרוואָס דערציילט ער נישט, ווי ער אונדז שלאָגט,
זע, טאָטעניו, דעם בלאָען צייכן,
כ'האָב מיט אברהמלען זיך צעווערטלט בלויז,
ער האָט מיין חומשל צעריסן,
דערפאַר האָט אונדז דער רבי אויף זיין שויס
נאָך מיט אַ נייגונדל געשמיסן.

— וואָס וועט דער סוף זיין, מאָטל ? ענטפער דרויף :
די שכנים זאָגן, כ'מוז זיי גלויבן,
דו יאָגסט זיך גאַנצע טעג אַרום אין הויף,
און חברסט זיך מיט יאַנעקס טויבן, —
צו איז דאָס שיין פאַר יידן, זאָג אליין,
מיט טויבן זיך אַרום צו יאָגן ?
האָסט נעכטן, מאָטל, ווידער מיט אַ שטיין
דעם שכנס שויבן אויסגעשלאָגן ?

— נישט אמת, טאָטע, ס'איז נאָר קוים אַרויס
אַ שטיקל שויב, מען קען'ס צוקלעבן.
איך יאָג זיך נישט, איך קוק זיך צו נאָר בלויז,
ווי שיין די טייבעלעך זיך שוועבן,
ווי פריי זיי שפרינגען זיך אַרום אין הויף,
ווי שיין די קערנדלעך זיי פיקן,
ווי שנעל זיי גיבן זיך אַ לאַז אַרויף,
ווען זיי אַ פרעמדע טויב דערבאָקן.

— וואס וועט דער סוף זיין, מאַטל, כ'פרעג דיך נאָר ?
אַ גרויסער יונג, קיין עין־הרע.
ווען איך בין אלט געוועזן דרייצן יאָר,
געקענט ווי וואַסער די גמרא.
אַ ייד מוז לערנען תורה מיט גרויס פרייד,
נישט האָבן נאַרישקייטן אין זינען —
אַז וויל דעם מענטשן, וואָס איז צו גאָט, צו לייט,
וואָס קען גוט לערנען און געלט פאַרדינען.

— דער זיידע האָט אַמאָל דערציילט פון דיר,
פלעגסט אויך נאָך טייבעלעך זיך יאָגן,
ביסט אויך פיל בעסער נישט געווען פון מיר,
דיין רבי האָט דיך אויך געשלאָגן,
היינט קענסטו לערנען און האָסט געלט דערצו,
האָב, טאַטעניו, פאַר מיר קיין מורא,
ווען איך וועל ווערן גרויס, וועל איך, ווי דו,
פאַרדינען געלט און לערנען תורה .

משהלע, מיין פריינד

וואס מאכסטו עפעס, משהלע ?
כ'דערקען דיר נאך דיין בליק,
דו ביסט געווען מיין חברל
מיט יארן פיל צוריק,
און אויך אין חדר האבן מיר
געלערנט לאנג באנאנד,
אָט שטייט פאר מיר דער רבי נאך,
דער קאנטשיק אין זיין האַנט.

רעפרען :

אוי, וואו נעמט מען צוריק די יארן...
יענע שיינע צייט,
אוי, דאָס יונגע שיינע לעבן
איז פון אונדז שוין ווייט,
אוי, ווי נעמט מען צוריק די יארן,
משהלע מיין פריינד,
אוי, נאך יענעם ביזן רבין
בענקט דאָס האַרץ נאך היינט.

וואס מאכסטו, זאג, מיין חברל ?
דיין שמייכלע אַצינד
דערמאָנט מיר דיין עקשנותדיקייט
נאך זייענדיק אַ קינד,
דער רבי שמייסט אין דיר אַריין,

ביסט אויפגערעגט און בלאַס.
נאָר אים להכעיס שמייכלסטו,
דער רבי שפּרינגט פּון כּעס.

רעפרען:

אוי, וואו נעמט מען צוריק די יאָרן...
(ביז „משהלע, מיין פּריינד“)

אוי, נאָך יענע שמיץ פון רבין
בענקט דאָס האַרץ נאָך היינט.

וואָס מאַכט דיין שוועסטער רחלע?
ווי כּוואַלט זי איצט געווען,
זי איז אַמאָל, געדענקסטו נאָך.
מיר נאָענט צום האַרץ געווען,
נאָר זי געליבט האָט בערעלן,
געהאַטט מיך אָן שום גרונט.
געבליבן איז אין האַרצן לאַנג
אַ נישט־פּאַרהיילטע וואונד.

רעפרען:

אוי, וואו נעמט מען צוריק די יאָרן,
(ביז „משהלע, מיין פּריינד“)

אוי, נאָך יענער שיינער רחלע
בענקט דאָס האַרץ נאָך היינט.

ווי גייט עס עפעס בערעלען,
אברהמעלע וואס מאכט ?
און זאלמעלע און יאסעלע ?
זייער אפט פון אייך געטראכט,
געחלומט פון אייך, קינדערלעך,
געזען זיך אין דער מיט,
געווארן אלטע יידעלעך —
ווי שנעל דאס לעבן פליט.

רעפרען :

אוי, וואו נעמט מען צוריק די יארן ...
(ביז „משואלע, ניין פריינד“)

אוי, נאך יענע יונגע ליידן
בענקט דאס הארץ נאך היינט.

קום, לייבקע, טאנצן

לייבקע, מיין ליבער, דאס וועט קיין גוטס נישט געבן,
דו ברענגסט מיט דיין עקשנות מיך פון געדולד ארויס,
דו מוזט זיך לערנען טאנצן, איך שווער ביי אונדזער לעבן,
אלא נישט, איז היינט נאך מיט אונדז אויס —
מעגסט זיך זיין וואס דו ביסט :
א פארברענטער ציוניסט,
א בונדאוועץ, וועמען גייט דאס אן ?
אלע איסטן זייט א צייט,
און אויך די אגודה-לייט,
טאנצן טאנגא און טשארלעסטאן.

רעפרען :

קום, לייבקע טאנצן, שעם זיך ניט,
איך וועל דיך פירן שריט ביי שריט,
שטעל זיך, מיין ליבער,
אַקעגן איבער
און הייב צוזאַמען מיט מיר אָן.
נעם פעסט אַרומ מיך, לייבקע קרוין,
דאָס ווייס איך זיכער קענסטו שוין,
איצט לאַמיר שוועבן —
אך, ס'אַראַ לעבן,
ווען ס'טאַנצט אַ פאַרל טשאַרלעסטאַן.

לייבקע, די מענער, זיי גרינטלעך צו דערקענען,
מיין בעסטער טערמאַמעטער איז ווען איך טאַנץ מיט זיי,
וועלכע שוין באַווייבטע און וועלכע פריי נאָך זענען,
דאָס דערגי איך שוין ביים ערשטן דריי :
ווער עס איז אַ פיינער מאַן,
ווער אַ לומפּ, אַ שאַרלאַטאַן,
פיל איך, ווען דער טאַנץ גאר הייבט זיך אָן,
און דערפאַר, לייבקע קרוין,
וויל איך דיך, און טאַקע שוין,
לערנען טאַנגאַ און טשאַרלעסטאַן.

רעפרען :

קום, לייבקע טאנצן, אצו"וו.

נאך א גלעזל טיי

(דוטט)

- בערעלע, מיין ליבינקער,
כ'האב צו דיר אַ בקשה,
— פערעלע, מיין ליבינקע,
וואָס איז דיין בקשה?
— ווען מיט מזל וועל איך האָבן
אַ יינגעלע אין פריידן,
ווייל איך אונדזער קינד זאל הייסן
נאָך מיין פרומען זיידן.
- פארוואָס עפעס נאָך דיין זיידן?
כ'האָב דאָך אויך אַ דעה,
האַסט דאָך ערשט געהאַט אַ מיידל
נאָך דיין באַבע לאה.
- בערעלע, מיין מאַנעלע,
כ'ווייל דורך עפעס דערמאַנען —
— פערעלע, מיין ווייבעלע,
וואָס ווילסטו מיר דערמאַנען?
- דו פאַרגעסט, אַז אונדזער לייבקע
הייסט שוין נאָך דיין זיידן,
פארוואָס קלויבסטו זיך די יונגען,
וואַרפט מיר צו די מיידן?

— און דו פארגעסט, אַז נאָך דיין טאַטן
הייסט דאָך אונדזער נחום,
ער איז דערפאַר אין אים געראָטן —
נישט קיין גרויסער חכם.

— בערעלע, מיין טייערער,
כ׳ויל דיר עפעס זאָגן —
— פערעלע, מיין טייערע,
וואָס ווילסטו מיר זאָגן ?

— וואָס־זשע דאַרף מען איצט זיך קריגן,
לאַמיר נאָר דערלעבן,
וועל איך דווקא נאָך מיין זיידן
ס׳קינד אַ נאָמען געבן.

— וואָס־זשע טאַקע איצט זיך קריגן
און אומזיסט צו ריידן,
אפשר וועט גאָר זיין אַ צווילינג —
ס׳קען גאָר זיין צוויי מיידן.

דער זינגער פון נויט

אוי, אַרעמער נאַרישער זינגער,
ביסט נאָך אין דיין פאַך נישט געניט,
דו קריכסט נאָר אין גבירישע הויפן,
צ׳י האַט דאַרט אַן אַפקלאַנג דיין ליד ?

די רייכע, די זאטע מאַגנאַטן,
זיי רירט נישט דיין טרויעריק געמיט,
פון זיי דאַרט באַקומסטו קיין גראַשן,
צו זיי דאַרט דערגרייכט נישט דיין ליד.

און ווילסט אויף דיין זינגען מבינים
און געלט אויך פאַרדינען דערביי?
גי, זוך אין די אַרעמע הייפלעך,
דאַרט זינג דיינע לידלעך פאַר זיי.

און זינג זיי דאָס לידל פון עלנט,
דאָס טרויעריקע לידל פון נויט,
פון פינצטערע קוויטקע שטיבלעך,
וואו סי'הוילעט דער מלאך פון טויט.

פון בלאַסע פאַרקריפלטע קינדער,
פון טרוקענע ברוסטן גענערט,
וואָס וועלן נאָך איידער זיי בליען,
נאָך איידער דער טויט זיי פאַרצערט.

יא, זינג זיי די טרויעריקע לידלעך,
זיי זענען געשאפן פאַר זיי,
דיין לידלע וועט דאַרט באַגלייטן
אַ הילכיקער יאָמער־געשריי.

— וועסט לאַזן, איך וועט זיך,
וועסט, שלמהלע, שוין לאַכן,
איך האָב אַ מיטל גאַר אַווילע זאך —
מעגסט האָבן זיך אין זינען
די טרויעריקסטע זאַכן,
וועט מוזן זיין ביי דיר דער ערשטער לאַך.

דאָס ערשטע, אברהמל, נעם איך מיר אין זינען
מיין אַרעמען טאַטן דעם שוואַכן,
וואָס זוכט אַרום אַרבעט און קען נישט געפינען,
נו, וועט זיך מיר גלוסטן צו לאַכן?

— וועסט לאַכן, איך וועט זיך,
וועסט, שלמהלע, פאַרשפּילן,
איך האָב אַ מיטל גאַר אַ ווילע זאך :
כּוועל מיאַקען ווי אַ קעצל
און ווי אַ הינטל בילן,
וועט מוזן זיין ביי דיר דער ערשטער לאַך.

— איך וועל זיך דערמאַנען, כּיהאָב נעכטן אין חדר
די סדרה וואָס גייט היינט פאַרגעסן,
דער רבי, ער וויל גאַר כּוזאַל לערנען כּסדר,
ער ווייסט נישט ווי מיר ווילט זיך עסן.

— וועסט לאַכן, איך וועט זיך,
וועסט נישט זיין אַזאַ שלעכטער.

שטעל איין א קנעפל, כ'שטעל אקעגן פיר,
וועסט האלטן זיך די זייטן
און קייכן פון געלעכטער,
דערזענדיק וואס איך האב דא ביי מיר.

— און כ'וועל זיך דערמאנען דעם רבינס צארגדיק פנים,
ווען ר'האט מיך גענומען פארהערן,
נאך האב איך פון קאנטשיק פיל בלאע סימנים,
געוויינט פון יסורים מיט טרערן.

— וועסט לאכן, וועסט לאכן,
אהער גיב שוין דאס קנעפל,
זע, שלמהלע, וואס איך האב דא פאר דיר!
א זעמעלע מיט פוטער,
און הערינג א פיין קעפל,
אבו, זאג, שלומקע, ווער וועט לאכן פריער?

— א זעמעלע מיט פוטער
און הערינג א פיין קעפל,
כ'וועל מארגן ווידער וועטן זיך מיט דיר .

הונגעריק דיין קעצעלע

שלאף שוין, מיין הונגעריק מיידעלע,
מאך שוין די אייגעלעך צו,
הונגעריק איז אויך דיין מאמעלע.
און וויינט נישט און שרייט נישט ווי דו.

לערן זיך, קינד, פון דיין מאמעלע,
נעם אלץ ווי זי נעמט פאר ליב,
מארגן ס'וועט אויפשטיין מיין מיידעלע,
וועט זיין א סך ברויט אין שטוב —
איי ליו ליו, איי ליו ליו ליו.

שלאף שוין, מיין נאריש קליין מיידעלע,
וואָס איז היינט עפעס מיט דיר ?
הונגעריק איז אויך דיין קעצעלע
און ס'האָט גאר קיין טענות צו מיר,
הער, ווי עס מיאָקעט, עס רעדט צו דיר :
— מיידל, לאָז מאַמען צורו !

הונגעריק איך אויך, קליין קעצעלע,
און כ'וויין נישט אזוי ווי דו —
איי ליו ליו, איי ליו ליו,
שלאף שוין, מיין קרוינעניו !

שלאף שוין, מיין ארעם קליין מיידעלע,
ווייל דער שלאף לינדערט די נויט,
הונגעריק איז אויך דיין ליאַלקעלע
און וויינט נישט און מאַנט נישט קיין ברויט,
לערן זיך, קינד, פון דיין ליאַלקעלע,
ווייסט וואָס זי טראַכט אַצינד ?
— אוי, ווי באַטריבט איז אַ מאַמעלע,
ווען הונגעריק איז איר קינד —
איי ליו ליו, איי ליו ליו,
שלאף שוין, מיין קרוינעניו.

א סתתו ס'ו טעמטער
 ט'איה מיט זיך וויין
 ויפנדן טעמטערנעם

דײַזעלע

Allzuletzt

אז - ווי - היי א טראגט פאר טאל אז - ווי - אז אין בארטן זיך טאלט
 אז - ווי - היי א טראגט פאר טאל אז - ווי - אז אין בארטן זיך טאלט
 אז - ווי - היי א טראגט פאר טאל אז - ווי - אז אין בארטן זיך טאלט
 אז - ווי - היי א טראגט פאר טאל אז - ווי - אז אין בארטן זיך טאלט

שטייט זיך דארט אין געטעלע
 שטיל פארטראכט א הייזעלע,
 דרינען אויפן בוידעם-שטיבל
 וווינט מיין טייער רייזעלע.
 יעדן אונט פארן הייזל
 דריי איך זיך ארום,
 כ'גיב א פיף און רוף אויס: רייזל,
 קום, קום קום!

עפנט זיך א פענצטערל,
 וואכט אויף ס'אלטע הייזעלע

און באַלד קלינגט אין שטילן געסל
אַ זיס קול, ס'רעדט רייזעלע:
— נאָך אַ וויילע וואַרט, מיין ליבער,
באַלד וועל איך זיין פריי,
גיי זיך נאָך אַ פאַר מאָל איבער —
אייגס, צוויי, דריי!

גיי איך מיר אַ פריילעכער,
זינג און קנאַק מיר ניסעלעך,
הער איך אויף די טרעפלעך שפרינגען
אירע דראַבנע פיסעלעך,
שוין אַראָפּ פון לעצטן טרעפל,
כ'נעם זי ליב אַרום,
כ'גיב איר שטיל אַ קוש אין קעפל —
קום, קום טום!

— כ'וויל דיך בעטן, דודל,
זאַסט אַרויף נישט פייפן מער.
— הערסט, ער פייפט שוין, זאָגט די מאַמע,
זי איז פרום, ס'פאַרדריסט זי זייער,
פייפן, זאָגט זי, איז נישט יידיש,
ס'פאַסט נאָר בלויז פאַר „זיי“.
גיב אַ צייכן פראַסט אויף יידיש —
אייגס, צוויי, דריי!

— כ'וועל פון היינט נישט פייפן מער,
דרויף גיב איך אַ שבועהלע —

דיר צוליב וועל איך אפילו
ווערן פרום, מיין צנועהלע,
כ'וועל זיין, ווען דו ווילסט נאר, רייזל,
ווי דיין מאמע פרום,
יעדן שבת גיין אין קלייזל —
קום, קום, קום!

— כ'גלויב עס דיר, מיין ליבינקער,
און דערפאר דיר, דודל,
שטריק איך אַ שיין תפילין־זעקל
מיט אַ מגן־דודל,
ווען געפעלן ס'וועט אין קלייזל,
זאגן זאלסטו זיי:
— ס'האט געשטריקט מיין ליבע רייזל —
איינס, צוויי, דריי!

— כ'דאנק פאר דיין מתנהלע,
כ'ליב אזוי דין, רייזעלע!
כ'ליב דיין מאמען, כ'ליב דאס געסל,
כ'ליב דאס אלטע הייזעלע,
כ'ליב די שטיינדלעך לעבן הייזל —
טרעטסט אויף זיי ארום,
הער, דיין מאמע רופט שוין: רייזל.
קום, קום, קום!

גיי איך מיר אַ פריילעכער,
זינג און קנאק מיר ניסעלעך,

הער איך אויף די טרעפלעך לויפן
אירע דראַבנע פיסעלעך —
ווידער שטייט פארטראַכט דאָס הייזל,
ס'געסל ווידער שטום.
קום צו מיר אין חלום, רייזל,
קום, קום, קום!

שלמהלע ליבער

שלמהלע ליבער, כ'ווייל ענדלעך וויסן,
זאָג מיר דעם אמת, וואָס איז מיט דיר ?
עפעס אַ סור דאָכט זיך פלאַגט דיין געוויסן,
גייסט ארום אומעטיק, ברויגז אויף מיר.

רעפרען :

שלמהלע ליבער, שלמהלע מיין,
זאָג מיר דעם אמת, צי דאָרף אזוי זיין.

שלמהלע ליבער, זאָג מיר גאַנץ אַפן,
אין וואָס דיין זאָרג, דיין אומעט גאַשטייט ?
האַט אפשר ביילקע דיך ווידער געטראָפן
און מיט איר נדן דעם קאַפּ דיר פאַרדרייט ?

רעפרען :

שלמהלע ליבער אאז"וו.

שלמהלע ליבער, קענסט זיך דערמאָנען
וואָס ערשט נישט לאַנג געזאָגט האָסטו מיר ?
אין אַ קליין שטיבל, נאָר מיט דיר צוזאַמען,
וואָס פאַר אַ ווערט האָט דאָס לעבן אָן דיר.

רעפרען :

שלמהלע ליבער אאז"וו.

שלמהלע ליבער, דאַרפסט זיך נישט שעמען,
זאָג מיר דעם אמת, זיי נישט פאַרשטעלט,
האָסט ליב ביילקען, צי ווילסטו זי נעמען
בלויז נאָר דערפאַר, ווייל עס רייצט דיך איר געלט ?

רעפרען :

שלמהלע ליבער אאז"וו.

שלמהלע ליבער, כ'קען דיר ד'רויף שווערן,
ס'וועט נישט קיין שלום זיין צווישן איך,
וועסט מיך נישט איין מאָל דערמאָנען מיט טרערן,
כאָטש איך בין אַרעם און ביילקע איז רייך.

רעפרען :

שלמהלע ליבער, שלמהלע מיין,
וועסט דאָן באַדויערן, נאָר שפעט וועט שוין זיין.

בלומקע, מיין זשידווקע

Andante

אָט - נע - גע - אַט פֿון ריי אַק קי-באל- לוי מיין קי-הויז
אָט - גע - הויז און אַיף-זו אונז-אי-צו נע-מיין לוי-אונטער-הויז
אָט - גע - הויז און אַיף-זו אונז-אי-צו נע-מיין לוי-אונטער-הויז
פֿון - טראַג-גע-ניט אַיף-זו און כול-סטאָדער-אי-מיין כּפֿאָב
פֿון-טראַג-הויז פֿאַר-ביר-ניין-טאַט-זיין-היי-בין רייטע לויט אל-
פֿון-טראַג-הויז פֿאַר-ביר-ניין-טאַט-זיין-היי-בין רייטע לויט אל-

בלומקע, מיין זשידוואווקע,
אך, זיי פון גאָט געזעגנט,
האַסט אפּשר מיינע ציגעלעך
ערגעץ וואו באַגעגנט?

— כ'האָב זיי, ליבער סטאַב,
אין ערגעץ נישט געטראָפּן,

אוי, וועט היינט דיין בייזער טאטקע
דיך דערפאר באשטראפן.

— געוולומט פון דיר, סעריצע,
געזען אין פעלד דין ליגן,
פלוצלונג קוק איך, אך, וואו זענען
מיינע ווייסן ציגן ?

— אפשר, ליבער סטאכו,
ס'איז אנדערש נישט צו קלערן,
זענען זיי אין וואלד פארקראכן —
אוי, דארט ווינען בערן !

— באזשע ! אך, מיין בלומקע,
וואָס זאָל איך איצט באַגינען,
נישט געהיטן מיינע ציגעלעך,
דיך געהאַט אין זינען.

— זיי קיין נאר, מיין סטאכו,
נישט דיר באשערט איז בלומקע,
ליבער, נעם ארויס דיין פייפל,
שפיל מיר אויף א דומקע.

— כ'וועל מיין טאטנס קרוואוקע,
און אלץ וואָס כ'האַב פאַרקויפן,
לאַמיר ביידע, שיינע בלומקע,
ערגעץ ווייט אַנטלויפן.

— זיין קיין גאר, מיין סטאכו,
אוי, נישט פארקויף די קרואווקע!
זוך דיר אויף אין דארף א גויקע —
איך בין א זשידאווקע!

רויטלעך שוין דער הימל,
די זון פארגייט פאזאליע,
אך, וואו זענט איר, מיינע ציגעלעך,
קומט באוויינט מיין דאליע.

ט ר י ל י , ט ר י ל י ל י

זיצט א פייגעלע אויף א ביימעלע,
א הארבסט-ווינטל בלאזט אין פעלד, —
ווייט ארוק איז מיר מיין חתן שלמהלע.
זוכן ארבעט אין דער וועלט —

רעפרען:

טריילי, טריילי, א געזאנג
שיקט דאס פייגעלע אראפ צו מיר,
אוי! טריילי, טריילי, אוי, ווי באנג
איז אונדז ביידע, מיר און דיר.

זינגט דאס פייגעלע א קלאג-לידעלע,
ערגעץ שטארבט אין פעלד א בלום,

געהאט פון שלמהלע אַ טרויעריק בריוועלע —
נויט און עלגט אומעטום.

רעפרען:

טריילי, טרילילי, אאז"וו.

זינגט דאָס פייגעלע, אַך, פון גרינעם גראָז.
בינטעלעך שוין טרוקן היי,
ס'גייען אַרבעטער אַרום דאָרט אַרבעטלאָז,
שלמהלע אויך צווישן זיי.

רעפרען:

טריילי, טרילילי, אאז"וו.

זינגט דאָס פייגעלע, וויי, פון ביימעלע.
בלעטלעך רייסט דער ווינט מיט כעס,
מחנות אַרבעטער און אויך מיין שלמהלע
הונגערן אין מיטן גאַס.

רעפרען:

טריילי, טרילילי, אאז"וו.

פלי מיין פייגעלע, טייער בריאהלע!
איבער ימען, ווייט און ברייט,
ברענג פון שלמהלען אַ גוט ידיעהלע
און דערצייל אים, ווי איך לייד.

רעפרען :

טריילי, טרילילי, אַ געזאָנג
שיקט דאָס פייגעלע אַראָפּ צו מיר,
אוי, טריילי, טרילילי, אוי ווי באַנג
איז מיר, שלמהלע, אַן דיר.

איך האָב דיר ליב

איך האָב דיר ליב, עס פעלן ווערטער מיר,
מיין שטאַרקע ליבע אַרויסצוזאָגן דיר,
איך האָב דיר ליב, דאָך שעלט איך דעם מאַמענט
אין יענעם טאָג, ווען איך האָב דיר דערקענט,
דיר האָט געבענטשט מיט שיינקייט די נאַטור,
ביסט זייער אַ שיינע, גראַציעז איז דיין פיגור,
וואָס נוצט אַ בלום, וואָס זעטיקט ס'אויג נאָר בלויו,
אַ בלום וואָס גיט קיין דופט פון זיך אַרויס.

רעפרען :

איך האָב דיר ליב, עס פעלן ווערטער מיר,
מיין שטאַרקע ליבע אַרויסזאָגן דיר,
איך האָב דיר ליב, דאָך שעלט איך דעם מאַמענט
אין יענעם טאָג, ווען איך האָב דיר דערקענט.

איך האָב דיר ליב, דאָך ביסטו נישט פאר מיר,
דיר פאַסט אַ חתן אַ ייִטער קאַוואַליר,

וואס איז בלויז גוף און פוסט אזוי ווי די
און האט אן אויטאָ, אַ שאַפער אייך דערביי,
און געלט אַ סך, ביסט דאָך פאַרליבט אין געלט
וועסט קענען קויפן זיך אַלץ וואָס דיר געפעלט.
און נאָר דערפאַר האָטו קיין האַרץ צו מיר.
איך האָב רחמנות, רחמנות שטאַק אייך דיר .

רעפרען :

איך האָב דיר ליב, אאזײַן.

איך האָב דיר ליב, מ'האָב ליידער נישט געוואוסט,
ווי פלאַך דו ביסט, אַך, ווי נאַריש און ווי פּיטט.
ס'הערשט אויף דער וועלט אַ עלנטקייט, אַ נויט,
אַ קאַמף פאַר אַרבעט אויף לעבן און אויף טייט
אַ ווייגעשריי נעמט איצט די וועלט אַוים —
דיר ליגט אין זינען נאָר פודער, שמינק, פערפום,
דער פיינסטער הוט, מאַדערנע קליידער פיל,
דאָס איז דיין חלום, דאָס איז דיין לעבנסציל.

רעפרען :

איך האָב דיר ליב, עס פעלן ווערטער מיר,
מיין שטאַרקע ליבע אַרויסזאָגן דיר,
איך האָב דיר ליב, דאָך שעלט איך דעם מאַמענט
אין יענעם טאָג, ווען איך האָב דיר דערקענט.

ביים טיכעלע

Allegretto

ליג איך מיר ביים טייכעלע,
 איינזאם און פארטראַכט,
 וואַקסט באַלד אויס אַ מיידעלע,
 קוקט אויף מיר און לאַכט.
 — וואָס באַגערטו, מיידעלע
 שייניקע, פון מיר?
 — באַדן זיך אין טייכעלע
 שעם איך זיך פאַר דיר.

— שעם זיך נישט, שייך מיידעלע,
 מעגסט אין טייך אַרײן,

כ'שווער ביי מיין נאמנות דיר,
כ'וועל נישט קוקן, ניין!
— כ'גלויב דיר נישט, מיין יינגעלע,
שווערן איז קיין קונץ,
איר שווערט אפט, מיר גלויבן אייך,
דאן גענארט איר אונדו.

— ווען דו גלויבסט מיין שבועה נישט,
מיינסט, איך בין ווי זיי,
בינד איך מיר די אויגן צו
פעסט מיט קניפלעך צוויי.
— קוקסטו אבער, יינגעלע,
כ'ווארן דין אצינד,
ווערסטו אויף אן אמתן
הייוועריק און בלינד.

ליג איך מיר ביים טייכעלע,
זע איך נישט קיין שיין,
הער איך ווי דאס מיידעלע
שפרינגט אין טיך אריין,
הער איך ווי זי לאכט און זינגט,
ס'הערט זיך ווייט איר שטים:
— א, ווען דו וואלסט, יינגעלע,
זען ווי פיין איך שוויים!

הער איך ווי זי לאכט און זינגט:
— קוק נישט, ווערסטו באַלד בלינד,

אוי, ווי הייס איז, יינגעלע,
ס'וואסערל אצינד.
— קום ארויס שוין, מיידעלע,
כ'האלט שוין מער נישט אויס.
— קוק נישט, קוק נישט, יינגעלע,
כ'גיי פון טיך ארויס.

ד י ל י א ל ק ע

קום, שלמהלע ליבער, נעם ס'וויגל מיט זיך,
מיר וועלן זיך שפילן אצינד.
דו וועסט זיין דער טאטע, די מאמעניו איך,
די ליאלקע וועט זיין אונדזער קינד.
דו וועסט אהיים קומען פארנארגט און פארטראכט
און איך וועל זיך קריגן מיט דיר :
אוי, גולן! דאס קינד נעבעך ציטערט פון קעלט
און דו קויפסט קיין שיכלעך פאר איר.
דו וועסט אהיים קומען, נישט ברענגען קיין געלט,
און איך וועל מיט כעס צו דיר צו :
אוי, גולן! דאס קינד נעבעך הונגערט און שמאכט,
אוי, וואס פאר א טאטע ביסטו!
און וועט דאס קינד וויינען, ס'וועט הונגעריק זיין,
איך שטוב נישט קיין ברויט, נישט קיין געלט,
נו וועל איך עס שילטן : א מיתה נעם איין!
אזוי ווי מיין מאמע מיך שעלט.

דאָס לידל פֿון גאַלדענעם לאַנד

אוי, נעם, גוטער קלעזמער, זיין פידל אין האנט
און שפיל מיר דאָס לידל פֿון גאַלדענעם לאַנד.
אַמאָל פלעגט מיין מאַמע מיט האַרץ און געפיל
דאָס לידל מיר זינגען. אוי, שפיל עס מיר, שפיל!

און הער איך דאָס לידל, דאָן שוועבט פאַר מיר באַלד
מיין טייערע מאַמע, איר ליבלעך געשטאַלט;
איר האַרציקער שמייכל, איר צערטלעכער בליק —
זיי וועקן מיר אויף מיין פאַרגאַנגענעם גליק.

און הער איך דאָס לידל, דערזע איך, אַט שטייט
מיין מאַמע, זי מאַכט מיר מיין וויגעלע גרייט.
און כּפּיל אויף מיין שטערן איר דאַרינקע האַנט —
זי זינגט מיר דאָס לידל פֿון גאַלדענעם לאַנד.

אַמאָל איז געווען אין אַ גאַלדענעם לאַנד
אַ קלוגער בן־יחיד, אַ שיינער בריליאַנט —
זי זינגט און עס טיקטאַקט דעם זייגערס אומרו
און ס'וויגעלע הוידעט זיך — איי־ליי־ליי־ליי.

און הער איך דאָס לידל, דאָס זיסע געזאַנג,
דאָן ווערט אויפן האַרץ אַזוי אומעטיק באַנג —
און ס'וויילט זיך, ווי די מאַמע מיט האַרץ און געפיל,
דאָס לידל מיר זינגען — אוי, שפיל עס מיר, שפיל!

די געפאלענע

ערגעץ שלאגט שוין צוויי דער זייגער
ס'איז שוין לאנג נאך האלבער נאכט
און קיין גראשן, קיין פארדינסטל
האט ביז איצט זיך נישט געמאכט.

עפעס ווייכן מיך די מענער,
מענער, א, איך קען זיי גוט!
וואס איז ווערט שוין א נקבה,
ווען זי הוסט און שפייט מיט בלוט.

כ'בין שוין מער פאר זיי קיין סחורה,
יאלדן, פרייערס וואס איר זענט!
ס'ברייט פון היץ מיין יונגער קערפער
און מיין קוש ווי פייער ברענט.

פרעגט אייך, יאלדן, מיין פארפירער,
ער ווייסט, אז אט די פון גאס
האט א הארץ, וואס בענקט נאך ליבע,
האט א הארץ, וואס ברענט פון האס.

קומט, קומט! כ'זעל קיין געלט נישט מאנען,
קומט, קומט כאטש אויף איין מינוט!
כ'זעל אין אייך אריין זיך בייסן,
אייך פארסמען מיט מיין בלוט.

ערגעץ טראכט אצינד א מאמע:
— וואָס איז מיט מיין קינד געשען?
בלוט וואָלט גיין פון אירע אויגן,
ווען זי וואָלט איר קינד דערזען.

די נאַכט קומט אָן צו שוועבן

געהייליקט דעם אַנדענק פון מיין ליבן
פאַרשטאַרבנעם חבר מרדכי ערליך

ווידער איז אַ טאָג אַוועק,
די נאַכט קומט אָן צו שוועבן,
גענטער מיט אַ טאָג צום ברעג,
וואו ס'ענדיקט זיך דאָס לעבן;
ווידער איז אַ נאַכט פאַרביי,
ס'איז ווידער טאָג געוואָרן,
אַזוי יאָגן זיך די צוויי
שוין לאַנגע, לאַנגע יאָרן.

אַזוי יאָגן זיך די צוויי,
נישט מער צוריק זיך קערן,
מיט אַ זיפֿץ באַגלייט איך זיי,
און קוק זיי נאָך מיט טרערן —
און זיי פליען, גלייך פון זיי
וויל קיינער זיין דער צווייטער,

ס'קומען טעג און נעכט אויפטויג —
א בליק און לויפן ווייטער.

אזוי פליען אן שום ציל
די טעג שוין לאנגע יארן,
פון דעם נארישן ווילדן שפיל
שוין אלט און קראַנק געוואָרן.
ווי לאַנג נאָך, איר נעכט און טעג,
וועט איר זיך אזוי יאָגן?
מאַכט אַ סוף שוין צום געיעג,
כ'קעג'ס לענגער גישט פאַרטראַגן.

פאַרוואָס וויינסטו, שיינדעלע

פאַרוואָס וויינסטו, שיינדעלע, טעכטערל דו מיין,
דיינע הייסע טרערעלעך רירן ביז צום ביין,
דיינע הייסע טרערעלעך זאָלן גיין פאַר גאַט.
זאָג, וואָס קוויילט דיך, פאַר אַ מאַמען טאַר גישט
זיין קיין טוד.

— אוי וויי, מאַמע, גאַט געטרייער!
אין מיין האַרצן ברענט אַ פייער,
עפעס ווי פאַרכישופט כ'וואַלט געווען,
עפעס האָט מיט מיר געטראַפן,
כ'קען גישט עסן, כ'קען גישט שלאָפן,
כ'ווייס גישט, מאַמע, וואָס מיר איז געשען.

— אפשר טוט וויי ס'קעפעלע, טעכטערל דו מייך,
אפשר א ביזו אויגעלע, ס'קען אלץ מיגלעך ויין,
יעדן טאג שדכנימלעך שלאגן אפ די טיר,
ווערסט מיט מזל באלד אַ כלה פאר א רייכן גביר.

— אוי וויי, מאמע כ'וועל אנטלויפן,
כ'ווייל פאר געלט זיך נישט פארקויפן,
ס'האט אַ בחור מיר זיך שוין דערקלערט,
יאַסעלע, וואָס וווינט דערלעבן,
אַן אים קען איך מער נישט לעבן,
אים נאָר ליב איך, ער איז מיר באַשערט.

— וואָס איז מיט דיר, שייַנדעלע, טעכטערל דו מייך,
יאַסעלע, דער שניידער-יונג, ער דיין מאַן זאל זיין?
וועסט דאָך ביי אים הונגערן, לייַדן נויט און קעלט,
צוויי דלותים גייען טאַנצן אַן אַ גראַשן געלט.

— וואָס מיר קעלט און וואָס מיר הונגער,
איך בין יונג און ער אַ יונגער,
גרויס וועט זיין פאר אונדז די קלענטע עטיב,
כ'וועל מיט טרוקן ברויט זיך נערן,
יאַסעלע מוז מיינער ווערן,
מאַמעניו, דו ווייסט נישט וואָס הייסט זיב.

— כ'ווייס, כ'ווייס, כ'האַב, טעכטערל, מיטלייד
שטאַרק מיט דיר,

אויפגעוועקט אן אלטע וואונד טיף אין הארץ ביי מיר,
אויפגעוועקט אן אלטע וואונד, יארן פיל פארביי,
בעסער שווייגן, נישט דערמאנען, ס'טוט נאך אזוי וויי.

— אוי וויי, מאמע, גאט געטרייער,
אייביק ברענען זאלן אין פייער
די וואס האבן אויסגעטראכט דאס געלט.
מאמעניו, איך האב באשלאסן,
יאסעלע מוז זיין מיין חתן,
אים נאך ליב איך, ער נאר מיר געפעלט.

פארוואס, זאג מיר, מאמעניו

פארוואס, זאג מיר, מאמעניו,
דער טאטעשי זאל לעבן
האט קיין מאל נישט קיין צייט ווי דו
מיט מיר זיך אפצוגעבן,
מאמעניו, אוי, מאמעניו,
זאג'זשע מיר פארוואס ?

— ווייל ער איז אן ארבעטער,
ביי יענעם נאך דערצו,
לויפט נישט פוסט־און־פאס ארום
מיט יינגעלעך ווי דו.
הער שוין אויף צו פלוידערן,
כ'האב קינד מיינס דאס נישט ליב,

באלד קומט אן דער טאטעשי, ---
נישט אויפגערוימט די שטוב.

— פארוואס קומט דער טאטעשי —
כ'ויל, מאמעניו, דאס וויסן,
אהיים פון דארט א בריוגער,
פארשוויצט און אפגעריסן?
מאמעניו, אוי, מאמעניו,
זאג'זשע מיר פארוואס?

— ווייל ער זעגט און הובלעוועט.
אז אלץ אויף אים ווערט נאָס,
יאגט זיך נישט ווי דו אַרום
מיט הינטעלעך אין גאָס.
הער שוין אויף צו פלוידערן,
שוין דול פון דיר דער קאָפּ,
באלד קומט אן דער טאטעשי —
טראָג גיכער ס'מיסט אַראָפּ.

— פארוואס טוט דער טאטעשי,
צו וואָס, פאר וועמענס וועגן,
די ברעטער דארטן הובלעווען
אויף שטיקלעך זיי צעזעגן?
מאמעניו, אוי, מאמעניו,
זאג'זשע מיר פארוואס?

— דער טאטע זעגט און הובלעוועט
די ברעטער אזוי לאנג,
בין ס'זאקסט פון רייע ברעטער אויס
א טישעלע, א שאנק.
הער שוין אויף צו פלוידערן,
דאס צינגל דיר באהאלט,
באלד קומט אן דער טאטעשי,
דער אויוון איז נאך קאלט.

— פארוואס, מאמע, האבן מיר —
מיך טוט דאס שטארק פארדריסן —
אן אלט צעבראכן שענקעלע,
א פוילן טיש, א מיאוסן?
מאמעניו, אוי, מאמעניו,
זאג'זשע מיר פארוואס?

— ווייל, מיין קינד, אן ארבעטער
אויף עסן קוים פארדינט,
דער שוסטער ארבעט שיכעלעך
און בארוועס גייט זיין קינד.
הער שוין אויף צו פלוידערן,
נישט נודע מיך אזוי,
אט גייט שוין דער טאטעשי
און ס'עסן איז נאך רוי.

כיוויל נישט אזא חתן

Allegretto

אז - א אים פֿון אן - קלוד באק - לי א זור כן - לב דוד ברוקאט
 זין - ז - בן גאר מן - מ גור הייט לז - א אים פֿון אן - קלוד
 אלי לז - כ זיין זיין נעלט כולל זיין - זא - א נעלט פֿאלט - זך זור
 זן - ז - זע - זא זא אלל אלל לז - כ זיין זיין נעלט כולל
 זין - לז - זע - זע - זע נעלט כולל זל קיין זור טל - זע אלעס - פֿאר
 זן - זע - זע - זע זע - זע - זע אלל זל - זע - זע זע - זע - זע

ברענגט דער שדכן מיר א שידוך,
 קוועלן פון אים אלע,
 הייסט דער חתן גאר בנימין,
 מיר געפעלט נישט אזא נאמען,
 כיוויל נישט זיין זיין כלה,
 אזי, כיוויל נישט זיין זיין כלה.

רעפרען:

אוי וויי, מאמעניו!
 פארוואס גיטו מיר קיין רו

כיוויל נישט נעמען
אבי וועמען,
טייערע מאמעניו,
אוי, טייערע מאמעניו!

ברענגט דער שדכן מיר א שידוך.
תנאים שוין באשלאָסן,
הייסט ער יאָנקל נאָך זיין זיידן
כ'קען דעם נאמען אויך נישט ליידן.
כיוויל נישט אַזאָ חתן,
אוי, כיוויל נישט אַזאָ חתן.

רעפרען:

אוי וויי, מאמעניו אאז"וו.

ברענגט דער שדכן מיר א חתן,
זאָגט ר'איז גאר א שררה,
הייסט ער נעבעך שלמהזישע,
רעדט נאָר יידיש, פע, א בושע!
כיוויל נישט אַזאָ צרה,
אוי, כיוויל נישט אַזאָ צרה.

רעפרען:

אוי וויי, מאמעניו אאז"וו.

ברענגט דער שדכן מיר א חתן,
אַן אויסנאם פון אַלע,

הייסט ער וולאדעק, נאָר אַ צרה —
וולאדעקס מאַמע הייסט אויך שרה
פונקט ווי איך זיין כלה —
אוי, וויל זי נישט די כלה.

רעפרען :

אוי וויי, מאַמעניו,
שיקט שוין גאָט מיר איינעם צו,
טרעפט אַ צרה,
הייס איך שרה,
וויי מיר, מאַמעניו,
אוי, טייערע מאַמעניו.

קריגס־אינוואַליד

איך בעט אַ נדבה, אוי, יידישע קינדער!
ביי אונדז אין דער היים איז אַ נויט,
די מאַמע אַ קראַנקע, דער טאַטע אַ בלינדער,
פאַרזאָרגן מוז איך זיי מיט ברויט.

רעפרען :

וואַרפט אַראָפּ, גוטע מענטשן, אַ פאַר גראַשן
פאַר אַ בלינדן קריגס־אינוואַליד,
וועמענס ליכט שוין אויף אייביק איז פאַרלאָשן.

זען די וועלט וועט ער שוין קיינמאל ניט,
אוי, זען די וועלט וועט ער שוין קיינמאל ניט.

דער טאטעשי מיינער אין בלינד נישט געבוירן,
געווען א צייט לאנג אויפן שלאכט.
זיין ליכט פון די אויגן אין שלאכטפעלד פארלוירן,
אהיים א מעדאל זיך געבראכט.

רעפרען:

ווארפט אראפ, גוטע מענטשן, א פאר גראשן
פאר א בלינדן, נישט געבוירן בלינד.
וועמענס ליכט שוין אויף אייביק אין פארלאשן,
זען וועט ער נישט מער זיין אייגן קינד,
אוי, זען וועט ער נישט מער זיין אייגן קינד.

געבראכט א מעדאל, א מתנה פון קייסער,
פאר זיינע צוויי אויגן — דער לוי,
איצט מוז ער גיין בעטלען ארום אין די הייזער,
זעלפט, מענטשן, א בלינדן פארשוין.

רעפרען:

ווארפט אראפ, גוטע מענטשן, א פאר גראשן,
פאר א בלינדן — פאלגן פון דער שלאכט,
וועמענס ליכט שוין אויף אייביק אין פארלאשן,
ס'לעבן זיינס א חושכדיקע נאכט,
אוי, ס'לעבן זיינס א חושכדיקע נאכט.

איך בעט אַ נדבה, אוי, יידישע קינדער!
איר האָט דאָך קיין האַרץ פון מעטאַל,
די מאַמע אַ קראַנקע, דער טאַטע אַ בלינדער,
פון שלאַכטפעלד געבראַכט אַ מעדאַל.

רעפרען:

וואַרפט אַראַפּ, גוטע מענטשן, אַ פאַר גראַשן
פאַר אַ בלינדן וואָס שטרעקט אויס זיין האַנט,
וועמענס ליכט שוין אויף אייביק איז פאַרלאָשן,
בלינד — אַ קרבן פאַר זיין פאַטערלאַנד...
אוי, בלינד — אַ קרבן פאַר זיין פאַטערלאַנד.

ח ל ו צ י ס - ל י ב ע

צ'י קענסטו מיר, צפורקע, פאַרטרויען דעם סוד —
כ'וועל קיינעם נישט זאָגן, איך שווער, דיר ביי גאָט —
צ'י האַסטו זיך באַנוצט מיט אַ כ'ישוף-געטראַנק?
איך גיי אויס פון ליבע, כ'בין דול שוין, כ'בין קראַנק.

איך זע דיר אין חלום, איך זע דיר ווען כ'וואַך,
ביינאַכט אין דער קבוצה, ווען כ'שטיי אויך דער וואַך,
אין פעלד מיט חלוצים, ווען כ'אַקער און זיי,
אַט וואַקסט אויס צפורקע און איך זיך דערפריי.

צי האט מיך פאַרכישופט, צפורקע, דו מיין
דיין זיסינקער שמייכל פול יידישער חן,
צי גאַר דייע שוואַרצינקע אייגעלעך צוויי,
אַ שטאַלצע חלוצה ארויס קוקט פון זיי.

צי ווען איך פאַרטראַכט זיך, ווי מוטיק דו האַסט
דיין מאַמען, דיין היימיש ליב שטעטל פאַרלאַזט,
וון יעטוועדעס שטיינדל דיין קינדהייט דערמאַנט,
געקומען אַהער צו אויפבויען דאַס לאַנד.

און אפשר, צפורקע, ווען כ'זע דיך פאַרטראַכט,
געפייניקט פון בענקשאַפט, פון הונגער פאַרשמאַכט,
פאַרברענט פון מאַלאַריע ליגסט איינזאַם אין שטוב
און ליידסט מיט עקשנות און נעמט אַליץ פאַר ליב.

איך בעט דיך, צפורקע, פאַרטרוי מיר דעם סוד —
כ'וועל קיינעם נישט זאָגן, איך שווער דיר ביי גאָט —
צי האַסט זיך באַנוצט מיט אַ כישף-געטראַנק?
איך גיי אויס פון ליבע, כ'בין דול שוין, כ'בין קראַנק.

ק י ו ו ע ל ע

שלאַף, מיין נשמהלע, מיין טייער קיוועלע,
אייליו, ליו-ליו, ליו, שלאַף-זשע מיר,
ס'איז פונעם טאַטעניו געקומען אַ בריוועלע —

טויזנט זיסע קושן שיקט ער דיר,
ס'איז פונעם טאטעניו געקומען אַ בריוועלע —
נאָר ווייל דו ווינסט און שלאָפסט נישט איין,
שרייב איך צום טאטעניו, אַז שלעכט איז זיין קיוועלע,
כ'גיב די זיסע קושן דיר נישט, ניין.

שלאָף, מיין נחמהלע, מיין טייער קיוועלע,
שאַ, שטיל אוי וואָס איז היינט מיט דיר ?
ס'איז פונעם טאטעניו געקומען אַ בריוועלע —
ער נעמט אונדז אַריבער, שרייבט ער מיר ;
ס'איז פונעם טאטעניו געקומען אַ בריוועלע —
נאָר ווען דו וועסט נישט רואיק זיין,
פאַרט מיט מיר משהלע און לאהלע און ריוועלע,
דיך לאַז איך דאָ איבער גאַנץ אליין.

שלאָף מיר, מיין קדישלה, מיין טייער קיוועלע,
פלאַג נישט און קווייל מיך נישט אומזיסט.
כ'האַב צו דעם טאטעניו געשריבן אַ בריוועלע,
אים דערציילט ווי שייך, ווי שלעכט דו ביסט,
כ'האַב צו דעם טאטעניו געשריבן אַ בריוועלע —
נאָר ווען דו שלאָפן וועסט אַצינד,
פאַרט צו דעם טאטעניו מיט אונדז אויך מיין קיוועלע,
קריגסט די זיסע קושן אויך, מיין קינד.

אברהמלי דער מארוויכער

Andantino

The musical score is written on a single staff in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of 16 measures of music. The lyrics are written in Yiddish below the notes. The melody is simple and characteristic of traditional Jewish folk music.

גור-ראס-א מיך גאט גי ספאלט בן-בוי-גז יאן און בון רייט א יאן
פארבאר און ראיט-גז וואך בן-בריי קין נאך פראקאן אלען בן-בריי
אן-בריי גאט גי מיך און פראקאן אן-אלע נוס-מא פון אלע
אז-בין אונט וואס זור-אלע א זור פון אונט-אלע-אלע-אלע
סטור-קין סור-גאי א גור-לי-וואר סטור-אין-פז באר-ווא-רה
אלע בן-בריי קין-בין-גז כללסטאל סור-גז באקס כור-גז אלן לינט-הוט-בלאך
אלע נאט בלאך אלע אלע בראט א נון-חז-לך פאך סה-תוב אין ריין-א
גז-קאר ביי נאר כ'ל'ט טן-יא סטור-פרא-ני-וו אל-ון-מא
-מאל-יא-א כ'טאט אלן-גז-ח-גז-ידי ב'טון טן-נא-מאל-קז-בז-אל
יאט זור-אלע א גאלי טא-רה-אם-בין-און-נאט
אלע

אַן אַ היים בין איך יונג געבליבן,
ס'האט די נויט מיך אַרויסגעטריבן,
ווען איך האב נאך קיין דרייצן יאר געהאַט,
אין דער פרעמד, ווייט פון מאמעס אויגן,
האַט אין דער שמוץ מיך די גאַט דערצויגן,
געוואָרן איז פון מיר אַ ווילער יאַט.

רעפרען :

איך בין אברהמל, דער פעאיקסטער מאַרוויכער,
אַ גרויסער קינסטלער, כ'אַרבעט לייכט און זיכער,
דאָס ערשטע מאָל, כ'וועל'ס געדענקען ביזן טויט,
אַיינ אין תפיסה פאַר לקחנען אַ ברויט, אוי, אוי,
כ'פאַר נישט אויף מאַרקן ווי יענע פראַסטע יאַטן,
כ'צופ נאָר ביי קאַרגע, שמוציקע מאַגנאַטן,
כ'בין זיך מחיה, ווען כ'טאַפ אַזאַ מאַגנאַט,
איך בין אברהמל גאַר אַ ווילער יאַט.

אין דער פרעמד נישט געהאַט צום לעבן,
געבעטן ברויט, אן אַרעמער פלעגט נאָר געבן,
נאָר יענע לייט, וואָס זענען תמיד זאַט,
פלעגן אַפט טרייבן מיך מיט צאַרן,
ס'וואַקסט אַ גנב, ס'איז מקוים געוואָרן —
אַ גנב בין איך, נאָר אַ ווילער יאַט.

רעפרען :

איך בין אברהמל, דער פעאיקסטער מאַרוויכער

א גרויסער קינסטלער, כ'ארבעט לייכט און זיכער,
א יאט א קליינער אריין אין קוטשעמענט,
ארויס א מויק, א זעלטענער טאלענט, אוי, אוי,
כ'פאר גישט אויף מארקן ווי יענע פראסטע יאטן,
כ'צופ נאר ביי קארגע, שמוציקע מאגאטן,
כ'האב ליב א מענטשן, א מילדן, א נאש-בראט,
איך בין אברהמל גאר א ווילער יאט.

שוין גישט לאנג וועט דאס שפיל געדויערן,
קראנק פון קלעפ, גיכט פון תפיסה-מויערן,
נאר איין בקשה, כ'זאלט אזוי געוואלט —
נאך מיין טויט, אין א טאג א טרייבן,
זאל אויף מיין מצבה שטיין געשריבן
מיט איתיות גרויסע און כון גאלד :

רעפרען :

דא ליגט אברהמל, דער פעאיקסטער מארוויכער,
א מענטש א גרויסער, געווען וואלט פון אים זיכער,
א מענטש א פיינער, מיט הארץ, מיט א געפיל,
א מענטש א ריינער, ווי גאט אליין נאר וויל, אוי, אוי,
ווען איבער אים וואלט געוואכט א מאמעס אויגן,
ווען כ'זאלט די פינצטערע גאס אים גישט דערצויגן,
ווען נאך אלס קינד ער א טאטן וואלט געהאט,
דא ליגט אברהמל, יענער ווילער יאט.

אַרעמע שניידערלעך

וואָס וואָלט אזוי געווען, מיין טייער עטעלע,
ווען עס העלפט אונדז דער באַשעפער:
מיר קויפן זיך אַ לאַס, אזאָ מין צעטעלע,
און מיר מאַכן דעם הויפט־טרעפער?
— כ'וואָלט, יאָסעלע, געמאַכט אַ באל פאַר אַרעמעלייט
פיין און ליב זיי אויפגענומען:
נו טרינקט, קבצנימלעך, און עסט געזונטערהייט,
זאָל אייך אַלע ווויל באַקומען!

רעפרען:

זיצט אַ שניידערל, נייט און נייט,
פאַר די גבירימלעך בגדים —
לעבט אין דחקות, אין גרויס אַרעמקייט,
די קינדער נעבעך נאַקעט אַדם.
זיסער גאַטעניו, ס'איז שוין צייט,
גענוג שוין צרות אונדז געגעבן,
זאָל אויך אַמאָל די אַרעמעלייט
צופרידן זיין פון זייער לעבן.

— איך וואָלט מיין שניידעריי געפירט גאַר גרויס און ברייט,
צען געזעלן, צוויי טויז מיידן,
נישטאָ אין אונדזער פאַך קיין אַרבעטסלאַזיקייט,
ס'גאַנצע שטעטל מיר באַקליידן;
און איך וואָלט ס'הייזן געקויפט פון אונדזער ווירט דעם גביר,
ער פאַרביטערט אונדז דאָס לעבן,

זיין שיינע ווינונג גלייך פארנומען וואלטן מיר,
אונדזער דירה אים געגעבן.

רעפרען :

זיצט אַ שניידערל. נייט און נייט,
פאַר די גבירימלעך בגדים,
לעבט אין דחקות, אין גרויס אַרעמקייט,
די קינדער נעבעך נאַקעט אַדם,
זיצט אַ שניידערל, נייט און נייט,
און פלוצלונג נעמט גאָר אויס זיין צעטל,
און דאָס שניידערל לעבט איצט זיך ברייט,
איז איצט דער גרעסטער גביר אין שטעטל.

ווי גוט וואלט דאָס געווען, מײן טייער עטעלע,
דעם הויפט־טרעפער כ׳וואלט געוואונען.
וואו נעמט מען אַבער געלט אויף אזא צעטעלע,
ווען אויף ברויט מיר קוים פאַרדינען?

רעפרען :

זיצט אַ שניידערל, נייט און נייט
פאַר די גבירימלעך בגדים,
לעבט אין דחקות, אין גרויס אַרעמקייט,
די קינדער נעבעך נאַקעט אַדם.
זיסער גאַטעניו, קיין שום פרייד
איז אויף דער וועלט אונדז נישט געגעבן,
זיצט אַ שניידערל און נייט און נייט
און בלייבט אַ קבצן ס׳גאַנצע לעבן.

יאנהעלע

(מדינה ליד)

Allegretto

מייק-ק-3, לאלוי פאר-א-אי-בי נר-לט מייק-אז-ק-יוון ללן מיר זלען און
 מיר פאר-3 יין-אי-אן ללן פייט אלס-אי-אי-יין א
 אי-אן פייט אלס-אי-אי-יין א ללן אי-אי-יין מ-מ-אי-בי פייט
 ללן אי-אי-יין מ-מ-אי-בי פייט מיר פאר-3 יין

שלאף-זשע מיר שוין, יאנקעלע, מייך שיינער,
 די אייגעלעך, די שווארצינקע מאך צו,
 א יינגעלע, וואס האט שוין אלע ציינדלעך,
 מוז נאך די מאמע זינגען איי-ליד-ליון ?

א יינגעלע, וואס האט שוין אלע ציינדלעך,
 און וועט מיט מזל באליד אין חדר גיין,
 און לערנען וועט ער הומש און גמרא,
 זאל וויינען ווען די מאמע וויגט אים איין ?

א יינגעלע, וואס לערנען וועט גמרא,
 אט שטייט דער טאטע, קוועלט און הערט זיך צו,

א יינגעלע, וואס וואקסט א תלמיד-חכם,
לאזט גאנצע נעכט דער מאמען נישט צורו?

א יינגעלע, וואס וואקסט א תלמיד-חכם,
און א געניטער סוחר אויך צוגלייך,
א יינגעלע, א קלוגער חתן-באור,
זאל ליגן אזוי נאס ווי אין א טייך?

נו, שלאף-זשע מיר, מיין קלוגער חתן-באור,
דערווייל ליגסטו אין וויגעלע ביי מיר.
ס'זעט קאסטן נאך פיל מי און מאמעס טרערן
ביזוואנען ס'זעט א מענטש ארויס פון דיר.

מ א מ ע נ י ר , א ן ע צ ה

מאמעניר, אן עצה, אוי, וויל איך איצט פון דיר,
ס'קען אליין קיין עצה מיר געפינען:
שלמהלע, דער שיינער יונג, ער שרייבט זיך צו מיר,
כ'ליג אים, זאגט ער, טאג און נאכט אין זינען,
— זאל דיר זיין צו מול, טעכטערל דו מיין,
אפשר וועט דאס ענדלעך דיין רעכטער זיווג זיין, אוי, אוי,
זאלן טאטע-מאמע דיך שוין, גאטעניו,
פירן צו דער חופה אין א מזליקער שעה.

— מיר געזאגט שוין אפן, ער וויל זיך מיט דיר זען,
און די תנאים טאקע באלד באשליסן.
מאמעניו, דער שידוך וואלט אַ גליק פאר מיר געווען,
נאָר איין סיבה פייניקט מיין געוויסן —
— זאָגן דיר דעם אמת, טעכטערל דו מיין,
ווילט זיך מיר נישט גלויבן דערפון זאל עפעס זיין, אוי אוי,
היינטיקע בחורים, ס'איז שוין אזא וועלט,
וועלן נעמען אבי וועמען נאָר צוליבן געלט.

— מאמעניו, אַט טאקע דער ענין שרעקט מיך זייער,
שלמהלען האָב איך דערציילט אַ ליגן,
אַ פעטער אין אמעריקע האָב איך אַ מיליאָנער,
כ'וועל אַ גרויסן נדן פון אים קריגן.
— איך האָב עגמת־נפש, טעכטערל דו מיין,
האַסט געטאָן אַ פעלער, נו מילא זאל שוין זיין, אוי, אוי,
גיב איך דיר אַן עצה, מאַך דערפון אַ שוויג
און מיר וועלן נאָך דער חופה געבן אים אַ פייג.

— מאמעניו, איך וויל נישט, אַן עצה, אוי, מיר גיב!
בעסער דאָכט זיך פריער איידער שפעטער,
צו וויסן אויב מיין שלמהלע האָט אמתדיק מיך ליב,
צי ליבט ער נאָר מיין אויסגעטראַכטן פעטער.
— נעם דיר נישט צום האַרצן, טעכטערל דו מיין,
ס'וועט נאָך מיט גרויס מזל אַ חתן פאַר דיר זיין, אוי, אוי,
כאָטש דו האָסט קיין נדן, זיין פון אים געליבט,
אוודאי איז אַן אַרעם מיידל עלנט און באַטריבט.

אונדזער אַרעם קינד

איך קום צו דיר דאָס לעצטע מאָל,
נישט בעטן זיך, אַ, ניין.
איך ווייס, אומזיסט איז יעדעס וואָרט,
דיין האַרץ איז פון אַ שטיין.

איך קום צו דיר דאָס לעצטע מאָל,
דערמאָנען דיך אַצינד,
וואָס וועט געשען אין פינדל־הויז
מיט אונדזער אַרעם קינד.

איך האָב מיין וועלט שוין אָפגעלעבט,
איך שטיי שוין האַרט ביים ברעג,
באַלד וועט דער טייך אַ זינדיקע
פאַרשלעפן ווייט אוועק.

און דו וועסט זיך אויפזוכן באַלד
אַ פרוי פון רייכן הויז,
וועסט האָבן מיט איר קינדערלעך,
זיי פיעשטשען אויף דיין שויס.

אַ לעבן פול מיט גליק און פרייד
פאַר דיר, פאַר זיי באַגינט —
וואָס וועט געשען אין פינדל־הויז
מיט אונדזער אַרעם קינד ?

אוי, ברודערל, לחיים!

טרינק, ברודער, טרינק אויס
דאס גלעזל ביז צום גרונט,
וועסטו ווערן פריש און מונטער,
פריילעך און געזונט.

אוי, ברודערל, לחיים!
טרינק אַ ביסעלע וויין,
דאס פארטרייבט די מרה'שחורה
יעדע זארג און פיין.

מיר איז אויך ס'לעבן
אַמאל געווען אַ לאַסט,
כ'האָב ווי דו גאַטס נאַריש וועלטל
ווי דעם טויט געהאַסט.

רעפרען:

אוי, ברודערל, לחיים! אאז'וו.

איצט, ברודער, טרינק איך
און פיל זיך פריש, געזונט,
ווען מען שלעפט דעם קראַנקן איין,
דאן שמערצט אים נישט די וואונד.

רעפרען:

אוי, ברודערל, לחיים! אאז'וו.

איצט, ברודער, טרינק איך,
און וואָס פעלט מיר אַצינד?
כ'פיל זיך גליקלעך ווי אַ קעניג,
פריילעך ווי אַ קינד.

רעפרען:

אוי, ברודערל, לחיים! אא"וו.

איצט, ברודער, טרינק איך,
און ווען עס רוישט אין קאַפּ,
פייף איך אויף דער גאַנצער וועלט
און טאַנץ מיר האָפּ, האָפּ, האָפּ.

אוי, ברודערל, לחיים!
טרינק אַ ביסעלע וויין,
דאָס פאַרטרייבט די מרה־שחורה,
יעדע זאַרג און פיינ.

אוי, ברודערל, לחיים!
ווען עס רוישט אין קאַפּ,
פייף איך אויף דער גאַנצער וועלט
און טאַנץ מיר האָפּ, האָפּ, האָפּ.

חנהלע און נחומל

חנהלע, מיין לעבן, חנהלע, דו מיין,
כ'וויל דו זאָלסט דאָס רעטעניש

מיר געבן צו פארשטיין —
ווען דו קומסט מיר אויפן זינען,
מעגן רוישן די מאשינען,
מעג דאס ביגלאייזן ווערן קאלט,
האב איך אזוי ליב און גערן
שעהן-לאנג פון דיר צו קלערן,
כיזע פאר מיר דיין טייער ליב געשטאלט.

— נחומל, מיין לעבן, נחומל, דו מיין,
איך וועל באלד דאס רעטעניש
דיר געבן צו פארשטיין:
דאס באווייזט דו האסט מיך גערן,
דאך ביים נייען פון מיר קלערן,
דאס וועט נישט קיין טובה זיין פאר מיר,
ווען פארנעמען כ'וועל דיין זינען,
וועסטו קוים אויף ברויט פארדינען,
און איך וועל דאן הונגערן ביי דיר.

— חנהלע, מיין לעבן, חנהלע, דו מיין,
וואס איז פאר אן ענטפער,
איך קען דיר נישט פארשטיין:
כ'רעד פון ליבע, מיטן דרינען
קומסטו וועגן ברויט פארדינען,
אויב דו שרעקסט אזוי זיך פאר דער נויט,
וועל איך קויפן צוויי מאשינען,

דו וועסט העלפן מיר פארדינען
און זיין זיכער, ס'וועט זיין תמיד ברויט.

— נחומל, מיין לעבן, נחומל, דו מיין,
האָסט זיך איצט באַקומען,
איך קען דיך שוין פאַרשטיין —
וועסט ביי מיר דאָס נישט אויספירן,
כ'וויל ביי דיר זיך נישט רואינירן,
שוין גענוג געפלאַגט זיך און גענייט!
כ'וויל פאַסטריגעס מער נישט ציען,
יונגערהייט ביי דיר פאַרבליען,
איך וויל לעבן און געניסן פרייד.

— חנהלע, מיין לעבן, חנהלע, דו מיין,
האָסט אַצינד שוין טענות,
וואָס וועט דערנאָכטן זיין —
געלט, נאָר געלט וועסטו באַגערן
און דאָס לעבן מיר צעשטערן,
ווען פאַרדינען כ'וועל נישט אַזוי פיל
דאָ אַ הוט און דאָ אויף קליידער —
און איך בין דאָך נאָר אַ שניידער,
כ'זע ארויס ס'וועט זיין אַ טרויעריק שפּיל.

— נחומל, מיין לעבן, נחומל, דו מיין,
ביסט געווען מיין חתן,
מיין מאַן וועסטו נישט זיין.

דאס אלטע פאר פאלק

חיה, מיין ווייבל, דו שלאפסט ?

— איך שלאף נישט, מיך נעמט נישט קיין שלאף,
דער זייגער אין דרויסן שלאגט צוויי אין דער נאכט,
און איך האב ביז איצט נאך קיין אויג נישט פארמאכט,
כ'לייד איובס יסורים, ס'נעמט גארנישט קיין סוף,
די עלטער, אוי, איז אַ גאטס־שטראף.

— היימל, זאג מיר, דו שלאפסט ?

— איך שלאף נישט, ס'איז, חיה, זייער מיאוס,
מיך שטעכן די זייטן, עס מוטשעט דער הוסט,
און שווער, ווי אַ צענטן אַט דאָ אויף דער ברוסט,
דאָס וועטער וועט, חיהלע, מאַרגן זיין מיאוס,
מיך רייסן די הענט און די פיס.

— חיהלע, זאג מיר, דו שלאפסט ?

— איך שלאף נישט, דערמאָנט זיך אַן זיי,
פון יאָסלען איז לאַנג שוין קיין בריוול געווען,
און שיינדל — גאָט ווייסט וואָס מיט איר איז געשען,
פון אַלע פיר קינדער געבליבן מיר צוויי,
געהאַט אַמאָל נחת פון זיי.

— היימל, זאג מיר, דו שלאפסט ?

— איך שלאף נישט, אויך איך פון זיי טראַכט,
היינט הנהלעס בעט אויפן בוידעם געזען,

אמאל איז דאָס בעטל אונדז נוצלעך געווען,
איך יאָנקעלעס וויגל, מיר האָט זיך געדאַכט,
איך זע אים, איך הער ווי ער לאַכט.

—חיהלע, זאָג מיר, דו שלאַפסט ?
—געדריםלט, געחלומט פון זיי,
אין שטוב אַלע קינדער, איך בעט זיך ביי זיי :
אוי, קינדערלעך, שרייט נישט, דער קאַפּ טוט מיר וויי !
נאַר באַלד איז דער זיסנקער חלום פאַרביי —
אוי, ס'בענקט זיך נאָך יענעם געשריי.

— חיימל, טוסט זיך שוין אָן ?
— יא, ס'טאַגט שוין, עס קרייט שוין דער האָן,
געלויבט דער אין הימל, געפאַטערט אַ נאַכט,
געדרייט זיך פון ווייטיק, קיין אויג נישט פאַרמאַכט,
נאַר באַלד, מיין ליב חיהלע, ברענגט אונדז דער סוף
דעם שטילן, דעם אייביקן שלאָף.

אָן אַרבעטלאַזער

אַט דריי זיך אַזוי זיך שוין וואַכן, הדשים
ארום אין די גאַסן ביז ס'פאַלט צו די נאַכט,
אין זיך אַלץ אַ מיטל, כ'זאַל קענען פאַרגעסן,
אַן איך וועל, ווי נעכטן היינט ווידער נישט עסן,
נו, גיי איך אַזוי זיך און קלער אַלץ און טראַכט.

נו, פאלט מיר איין פלוצלונג, כ'וועל ציילן די הייזער,,
די קראמען, די קונים וואס גייען אריין,
כדי נישט צו פילן דעם ווייטיק אין מאגן,
ווי עפעס אַ וואַרעם האַלט דאָרט אין איין נאָגן —
אַ זעלטן גוט מיטל וועט דאָכט זיך דאָס זיין.

נאָר ווי אויף להכעיס, דעם שטנס אַ שפיצל,
אַ קרעמל פון עסנוואַרג ווי נאָר אַ הויז,
און ס'ווינקען זייער תאוהדיק, רייצן און ציען,
ווי מיידלשע אויגן וואָס ברענען און גליען,
די פרישינקע זעמל פון קוישן אַרויס .

נו, שטיי איך אַזוי זיך און עס מיט די אויגן
די זעמל, און כ'פיל ווי מיר וואַסערט אין מויל,
נו, זוך איך אַ מיטל, כ'זאל קענען פאַרגעסן,
אַז איך וועל, ווי נעכטן, היינט ווידער נישט עסן,
און אַלץ אין מיר ציטערט פון אימה און גרויל.

נו, פאלט מיר איין פלוצלונג, כ'וועל הינט אין גאס ציילן,
פאַראַן הינט, וואָס שפּרינגען פון ווילטאָג אַרום,
באַפּוצט און באַהאַנגען מיט מאַרקעס און גלעקלעך ;
פאַראַן הינט פאַרדאַרטע וואָס קוקן אויס שרעקלעך,
וואָס דרייען זיך הונגעריק הפקר אַרום.

נאָר ווי אויף להכעיס, שוין ווידער דער שטן,
אַ הונט שטייט און גריזשעט אַ טרוקענעם ביין.

און אט קומט א צווייטער, זיי נעמען זיך ביסן,
ס'ויל איבער ביים צווייטן דעם ביין ארויסרייסן,
נו, שטיי איך און שמיכל און קריץ מיט די ציין.

מיינ יובל

שפיל, קלעזמער, שפיל-אויף מיר א לידל,
ס'איז היינט מיינ יובל, שפיל מיט הומאָר
א פריילעכס! אַז שפּרינגען זאל דיין פּידל,
מיר איז געוואָרן היינט פּופּציק יאָר!

באַפּריי מיך היינט פּון מיינע זאַרגן,
כ'ויל היינט אַ לעב טאָן — שפּיל, אַלטער פּריינד!
איך ווייס נישט וואָס ברענגען וועט דער מאָרגן,
ס'קען זיין מיינ שמחה די לעצטע היינט.

שוין פּופּציק איז מיר היינט געוואָרן,
צו מיינ סך-הכל פעלט שוין נישט פּיל,
דער גליקלעכסטער טייל פּון מיינע יאָרן
איז שנעל פאַרפּלויגן — שפּיל, קלעזמער, שפּיל!

פאַרפּלויגן ווי טענער פּון פּידל
מיינ שיינע יוגנט — אַ חלום נאָר —
שפּיל, קלעזמער, מיר אויף אַ פּריילעך לידל,
מיר איז געוואָרן היינט פּופּציק יאָר.

קליינער יתום

וויין נישט, וויין נישט, קליינער יתום!
שפאר די טרערן כאטש דיך קוועלט,
ווייל דאס לעבן האט נאר צרות,
אוי, ווי שלעכט, ווען טרערן פעלט.

שפאר די טרערן, ווי בריליאנטן,
וועסט אמאל זיי דארפן זייער —
ווען דיין הערצל גייט שוין איבער,
לאז פון אויג ארויס א טרער .

שלאף שוין, שלאף שוין, קליינער יתום,
צי נישט מער ארויס מיין בלוט —
ס'וועט דער הונגער דיך נישט קוועלן,
וועסט אין שלאף זיך פילן גוט.

ס'וואלט גאר אפשר זיין פיל בעסער
דיר, מיין יתום, און אויך מיר,
דו זאלסט אייביק־אייביק שלאפן,
איך דיין מאמע לעבן דיר.

וויין נישט, וויין נישט, קליינער יתום!
אוי, ווי שלעכט ווען ס'פעלט א טרער,
ווען דאס הארץ איז פול מיט ליידן
און די אויגן זענען לער.

שלאף שוין, מיין קינד

נר שלאף שוין, מיין קינד, מיין יינגעלע קליינס,
די אייגעלעך דיינע מאך צו —
די מאמע וועט קויפן א פערדל א שיינס,
נאר שלאף־זשע מיר — איי־ליו־ליו־ליו.

א פערדל א שיינס, ס'וועט קאסטן פיל געלט,
א וועגעלע אויך, אויף מיין ווארט.
דו וועסט קאנען פארן ארום אין דער וועלט,
אויפזוכן דיין טאטעשי דארט.

דיין טאטע, מיין קינד, איז לאנג שוין אוועק,
א בריוול געשריבן, נישט מער.
געפינסט אים דארטן, דאן פרעג אים, אוי פרעג,
צי ליבט ער דיין מאמען נישט מער.

צי האט ער פארגעסן זיין ווייב און זיין קינד,
א צווייטע פארטרעט דארט מיין ארט.
צי אפשר חלילה, אוי וויי מיר און ווינד,
געשטארבן דער טאטעשי דארט.

איי־ליו־ליו־ — שלאף מיין יינגעלע קליינס,
א יתומל נעבעך ביסטו.
איך וועל דיר לערנען א קדישל א שיינס,
שלאף־זשע מיר — איי־ליו־ליו־ליו.

מ י י ן ה י י ם !

א מתנה
מיין טייער, ליבן יוגנט־חבר
יאָסעלע וויינבערג

נישט געזען מיין היים שוין אַ סך יאָרן,
בין איך איבער ימען געקומען צו פּאַרן.
וויאַ, וויאַ, ברודערל מיין!
אַט בין איך מיט מזל שוין אין מיין היים.

טייערע היים, אַך שוועסטערלעך און ברודער,
ליבינקע חברים, איך וועל אייך באַלד זען ווידער.
וויאַ, וויאַ, ברודערל מיין!
תיכף פון דער באַן אין מיין שטאַט אַריין.

אַט זע איך שוין בוימער פון די פּלאַנטן
שמייכלען צו מיר ליב, ווי צו זייערס אַ באַקאַנטן.
וויאַ, וויאַ, ברודערל פּאַר!
זע איך אייך אין חלום צי אויפן וואַר ?

ס'פּליען גאַסן, ווי פון ווינט געטראַגן —
אַט איז שוין דער רינג־פּלאַץ, כ'הער דעם זייגער שלאַגן.
וויאַ, וויאַ, ברודערל, פּאַר!
יעדע מינוט איז מיר אַ יאָר.

אין יידישן קוזמארק שוין אריינגעפארן —
עפעס אויפן האַרצן איז אומעטיק געוואָרן.
וויאַ, וויאַ, ברודערל, וויאַ!
אַד, ווי גוט געפילט כ'האַב אַמאַל זיך דאַ!

אַט באַגריסן מיך אַלט־באַקאַנטע בלאַטעס,
אַרעמע, רהמנותדיקע, יידישע קאַפּאַטעס.
וויאַ, וויאַ, ברודערל, וויאַ!
דאַס איז דער ערשטער ברוך־הבא.

גרויע גאַסן, גרויע, קרומע וועגן,
גרוי און מרה־שחורהדיק איז אַלץ וואָס איך באַגעגן.
וויאַ, וויאַ, ברודערל, וויאַ!
גרוי קוקט אויס דאַס יידישע לעבן דאַ.

יידישע קראַמען, אַנגעפילט מיט זאַרגן,
יידעלעך פאַרדאַגהטע, אַן היינט און אַן אַ מאַרגן.
וויאַ, וויאַ, ברודערל, וויאַ!
אַרעמקייט און נויט וואַקסט פון שעה צו שעה.

נישט מער געטראַפן מלכלהען מיין שוועסטער,
רבקה שטאַרק פאַראַרעמט און קראַנק איז נעבעך אַסתר.
וויאַ, וויאַ, ברודערל, וויאַ!
אויך אַ סך חברים שוין מער נישטאַ.

טייערע היים, אוי ווי צו די יאָרן —
פון אַלע מיינע טייערע אַ תל איז דאַ געוואָרן.

וויא, וויא, ברודערל מיין!
תיכף צו דער באַן, כ'קען דאָ מער נישט זיין.

טייערע היים, מיך האָט צו דיר געצויגן!
איצט פון דיר אַנטלויף איך ווי אַ פּייל פון בויגן.
וויא, וויא, ברודערל מיין!
צוריק אין דעם לאַנד, וואו די לופט איז ריין!

אַט זע איך איר שאַטן
אין שטוב אַרום שוין שפּרינגען,
זי איילט זיך, אַט עפנט זי די טיר,
שוין הער איך איר געלעכטער,
ווי ס'וואַלטן גלעקלעך קלינגען,
און אַט שטייט מיין שרהלע אַ פּריילעכע פּאַר מיר.

— כ'בין היינט טאַקע פּריילעך,
ס'וועט יאָסל זיך אויך פּרייען,
כ'האַב שוין מיין אויסשטייער אויפגענייט,
נאָך מעבל און אַ דירה,
און דאָן נעם איך זיך נייען
צו אונדזער חתונה מיין אייגן חופּה-קלייד.

— און דאָן צו דער חופּה —
ס'איז ליכטיק ווי ביי שררים,
נאָך איין אויגנבליק צום הרי"את,
און דאָן דאָס מצווה-טענצל —
אַ פּריילעכס שפּילט, קלעזמאַרים!
כ'האַב מיט מיין שרהלען שוין חתונה געהאַט.

— און דאָן וועט מיין יאָסל
אויף אויסהאַלטונג פּאַרדינען,
און איך וועל חוץ נייען פירן ס'הוין,
— און שרהלע מיין ווייבל

צום יאָר וועט מיר געווינען
אַ טייער יינגעלע אים האַלטן אויף מיין שויס.

און זינגענדיק דאָס לידל
פון ראַזשינקעס מיט מאַנדלען,
וועל קוקן ווי סיינגעלע שלאָפט איין,
אַ וויגעלע, מיין שרהקע,
אַ שיינס וועל אַיך אויסהאַנדלען,
ווי ביי דעם גרעסטן גביר אַ וויגעלע מוז זיין.

— דו האַנדלסט שוין אַ וויגל,
פאַרגעסן האַסט אַפנים,
מיר האָבן נאָך נישט, יאַסעלע דו מיין,
קיין מעבל און קיין דירה,
מיר זענען צוויי קבצנים,
כ'מיין אונדזער חתונה וועט אַזוי גיך נישט זיין.

זאָג מיר, לבנה

דער קאלטער ווינטער איז שוין אַריבער,
די פּרילינג־זון מיט פּרייד באַגריסט די וועלט,
נאָר מיר אין האַרצן ווערט טעגלעך טריבער,
ווייט מיין געליבטער איז אַרויס אין פעלד.

קענען מיך דען פרייען די פריילינגס־בלומען,
די פייגעלעך מיט זייער ליב געזאָנג,
ווען פון מיין חתן איז נישט געקומען
קיין שום ידיעה שוין חדשים לאַנג.

נישט זאָרג, געליבטע, האָט ער מיט טרערן
די לעצטע נאַכט דערקלערט אין וועלדל מיר:
ביי דער לבנה און ביי די שטערן
שווער איך דיר צו: מיין האַרץ געהער צו דיר.

און טרויעריק האָבן די ביימער אַלע,
די בלימעלעך, די גרעזעלעך גערוישט,
גלייך ווי זיי וואַלטן באַוויינט די כלה,
וואָס שטייט פון לעצטן ליבן קוש באַרוישט.

האַט ער זיין שבועה, זיין וואָרט געבראַכן,
צי אפשר האָט פאַרנומען אים דער פיינט?
צי ליגט ער דרויסן די ברוסט צעשטאַכן
און פון יסורים קרעכצט ער דאָרט און וויינט.

זאָג מיר, לבנה, זאָגט, ליבע שטערן,
איר, עדות מיינע, נאָך פון יענער נאַכט:
צי וועט מיין חתן צוריק זיך קערן,
צי האָט דער טויט זיין טרייעס אויג פאַרמאַכט?

Allegretto

קארטאפל-זופ מיט שוואמען

מיט זעקס סטאָל בורגז-טויף פֿירנעס היינט טאָג - מיט צו זעקס בורגז-טויף אונט
 פֿאַר-טויף אַ היינט-טאָג זעקס טאָג אונט גאָרעסל - טאָג קאַר נאָ - זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג
 אַ קאַט-טאָג היינט כּוֹפֿאָה זעקס טאָג אונט גאָרעסל - טאָג קאַר אונט זעקס טאָג
 אַז - זעקס טאָג אונט גאָרעסל - טאָג קאַר זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג
 דאָס אַזעקס טאָג - זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג
 זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג זעקס טאָג
 אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל
 אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל אונט גאָרעסל

וואָס האָבן מיר צו מיטאַג היינט ?
 פֿרעגט יאַסעלע דער מאַמען -
 מיר ווילט זיך עסן, מאַמען,
 קארטאָפֿל-זופּ מיט שוואַמען.

— געהערט אַ הוצפה, ס'ווילט זיך אים
קאַרטאָפּל־זופּ מיט שוואַמען,
כ'האַב היינט געקאַכט אַ קנאַבל־זופּ,
וועסט אָסור זיך נישט סמען.

רעפרען :

קאַרטאָפּל־זופּ וויל יאָסעלע,
און די עלטסטע טאַכטער סאַסעלע
גבירישע מאַכלימלעך האָט ליב,
נו גיב זיי פיינע שפייזעלעך,
ווי אין יענע רייכע הייזעלעך,
אַז קיין גראַשן איז נישטאָ אין שטוב,
אוי, אַז קיין גראַשן איז נישטאָ אין שטוב.

וואָס האָבן מיר צו מיטאַג היינט ? —
אַריין אין שטוב קומט סאַסל —
מיר ווילט זיך עסן, מאַמעניו,
אוי, פערפעלעך מיט ראָסל !
— געהערט אַ הוצפה, פערפעלעך
מיט ראָסל ווי מאַגנאַטן,
כ'האַב היינט געקאַכט אַ קנאַבל־זופּ,
ס'וועט אָסור דיר נישט שאַטן.

רעפרען :

קאַרטאָפּל־זופּ וויל יאָסעלע,
פערפעלעך מיט ראָסל סאַסעלע,
קנאַבל־זופּקעס האָבן זיי נישט ליב,

און היהלע ס'מוזיניקל —
דאָס איז גאָר אַ מין מפוניקל,
און קיין גראַשן איז נישטאָ אין שטוב,
אוי, קיין גראַשן איז נישטאָ אין שטוב.

— וואָס האָבן מיר צו מיטאַג היינט ? —
אַריין אין שטוב קומט חיה —
כ'וויל באַבעלעך מיט קלוסקעלעך
מיר שמעקט דאָס אַ מהיה!
— געהערט אַ חוצפה, באַבעלעך
מיט קלוסקעס איר גאָר שמעקן,
כ'האָב היינט געקאַכט אַ קנאַבל-זופּ,
וועסט אַסור זיך נישט קרעקן.

רעפרען :

קאַרטאַפל-זופּ וויל יאָסעלע,
פערפעלעך מיט ראָסל סאַסעלע,
חיהלע שרייט : מאַמעניו, מיר גיב,
אוי, באַבעלעך מיט קלוסקעלעך
שלינע רינט פון זייערע פּיסקעלעך
און קיין גראַשן איז נישטאָ אין שטוב,
אוי, און אַז קיין גראַשן איז נישטאָ אין שטוב.

— וואָס טוט זיך דאָ ? — פּרעגט ס'מאַנעלע,
דערזענדיק מיך בייזלעך, —
וואָס זיצט איר אַזוי ברוגזלעך.

אראפגעלאזט די בעולעך.
— געהערט א חוצפה, אך און וויי,
פרנסה-געבער מיינער!
געקאכט א פיינע קנאבל-זופ
און עסן וויל נישט קיינער.

רעפרען :

קארטאפל-זופ וויל יאסעלע,
פערפעלעך מיט ראסל סאסעלע,
באבעלעך מיט קלוסקעס איר גאר גיב,
נו, קאך זיי פיינע שפייזעלעך,
ווי אין יענע רייכע הויזעלעך,
אז קיין גראשן איז נישטא אין שטוב,
אוי, קנאבל-זופ האט אויך מײן מאן נישט ליב.

קינדער-יאָרן

Andante.

קינדער-יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן
 מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן
 מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן
 מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן מיין יאָרן

קינדער-יאָרן. זיסע קינדער-יאָרן,
 אייביק בלייבט איר וואָך אין מיין זכרון;
 ווען איך טראַכט פֿון אייער צייט,
 ווערט מיר אזוי באַנג און לייד —
 אוי, ווי שנעל בין איך שוין אַלט געוואָרן.

נאָך שטייט מיר דאָס שטיבל פֿאַר די אויגן,
 וואו איך בין געבוירן, אויפגעצויגן,
 אויך מיין וויגל, זע איך דאָרט.
 שטייט נאָך אויף דעם זעלבן אָרט —
 ווי אַ חלום איז דאָס אַלץ פֿאַרפֿלויגן.

און מיין מאמע, אַך, ווי כ'פלעג זי ליבן,
כאטש זי האט אין חדר מיך געטריבן ;
יעדער קניפ איז פון איר האנט
מיר נאך אזוי גוט באקאנט —
כאטש קיין צייכן איז מיר נישט פאַרבליבן.

נאך זע איך דיר, פייגעלע, דו שיינע,
נאך קוש איך די רויטע בעקלעך דיינע,
דיינע אויגן פול מיט חן
דרינגען אין מיין האַרץ אַריין,
כ'האב געמיינט, דו וועסט אַמאָל זיין מיינע.

קינדער־יאָרן, יונגע שיינע בלומען!
צ'ריק צו מיר וועט איר שוין מער נישט קומען!
יאָרן אַלטע, טרויעריקע,
קאַלטע, מרה־שחורהדיקע
האַבן אייער שיינעם פלאַץ פאַרנומען.

קינדער־יאָרן, כ'האב אייך אַנגעוווירן,
מיין געטרייע מאַמען אויך פאַרלוירן,
פון דער שטוב נישטאָ קיין פלעק,
פייגעלע איז אויך אַוועק,
אוי, ווי שנעל בין איך שוין אַלט געוואָרן.

אָ מתנה
מיין ליב ווייבל בלומקע

דריי טעכטערלעך

ווען מיט מזל, געזונט און לעבן
ס'עלטסטע טעכטערל מיר וועלן אויסגעבן
וועל איך טאנצן מיר האָפּ, האָפּ!
אַראָפּ אָן עול פון קאַפּ,
וועל איך טאנצן, אוי, וועל איך טאנצן —
אַראָפּ אָן עול פון קאַפּ.
שפּילט, קלעזמאַרים! שפּילט מיט לעבן —
ס'ערשטע טעכטערל היינט אויסגעגעבן,
נאָך געבליבן אונדז מיידלעך צוויי,
ווי האַלט מען שוין ביי זיי!

שפּילט, קלעזמאַרים, נעמט די כלי־זיין!
זאָל די גאַנצע וועלט מיט אונדז זיך פרייען,
אוי, אונדזער שמחה ווייסט נאָר איין גאַט
און דער וואָס טעכטער האַט.

ווען כ'וועל זען שוין דאָס צווייטע מיידל
אַנגעטאָן אין ווייטן חופּה־קליידל,
וועל איך טרינקען און פריילעך זיין —
אַראָפּ פון האַרץ אַ שטיין,
וועל איך טרינקען, אוי, וועל איך טרינקען,
אַראָפּ פון האַרץ אַ שטיין.

שפילט, קלעזמאָרים, הייבט אָן שניידן!
ס'צווייטע מיידל גיבן מיר אויס אין פריידן,
דאָס מוזיניקל נאָך האַבן מיר,
ווי האַלט מען שוין ביי איר.

שפילט, קלעזמאָרים, סאַר אונדו מחותנים,
זאלן אַ לעב טאָן אויך אַמאָל קבצנים,
אַ קינד אויסגעגעבן, אוי, גאַטעניו,
אַ מיידל נאָך דערצו.

ווען ביים לעצטן כ'וועל שפילן הערן,
וועל איך עפעס טרויעריק שטיין און קלערן —
ס'לעצטע טעכטערל שוין אויך אַוועק,
וואָס נאָך איז דאָ דער צוועק?
ס'לעצטע טעכטערל, אוי, ס'לעצטע טעכטערל,
וואָס נאָך איז דאָ דער צוועק?

שפילט, קלעזמאָרים! באַזעצט די כלה,
צוגענומען אונדו די קינדער אַלע,
שווער געווען אונדו די טעכטער דריי
אוי, שווערער נאָך אָן זיי!

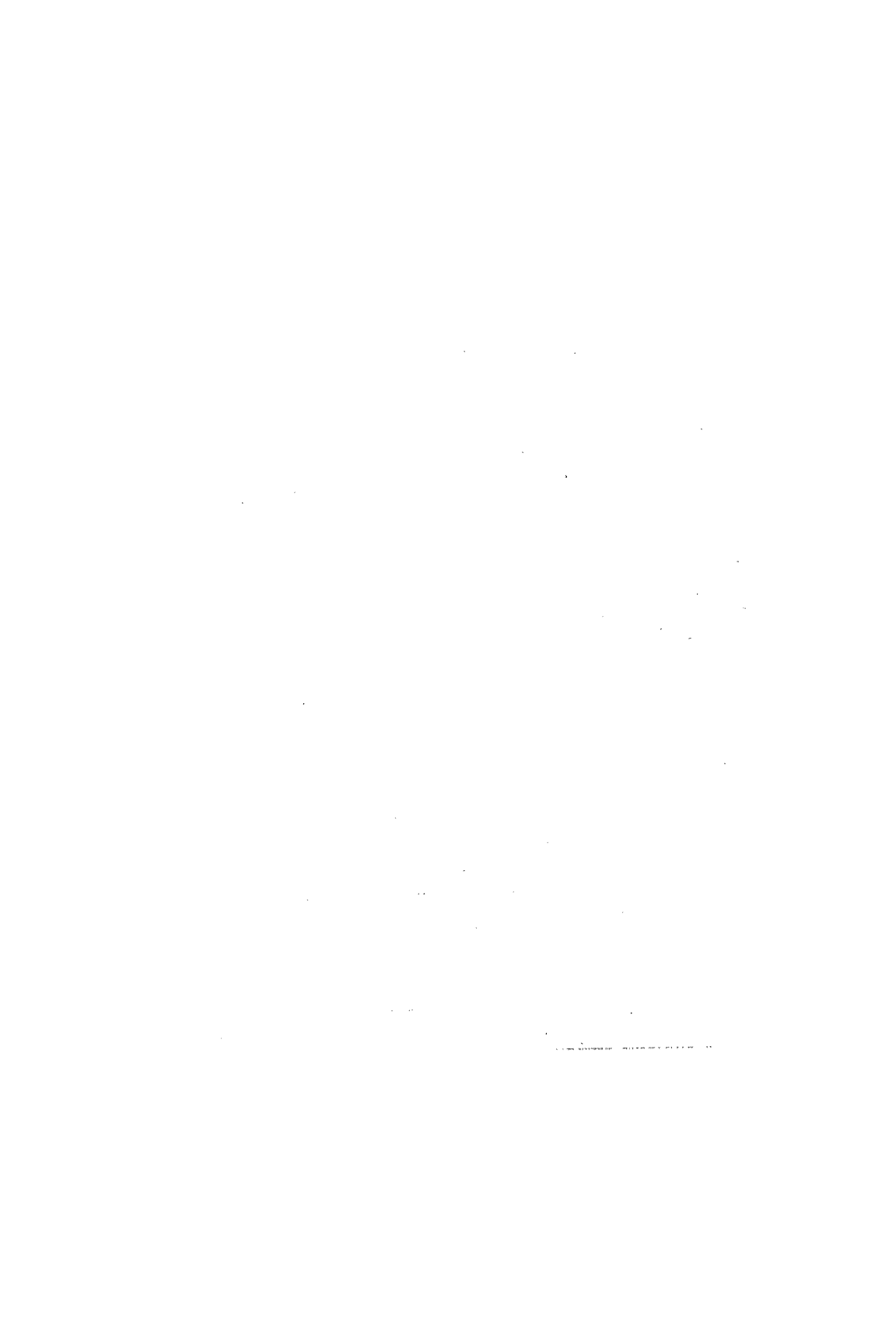
שפילט, קלעזמאָרים, אַרויס אונדו טרערן,
ס'לעצטע בעטל וועט היינט ליידיק ווערן,
ס'גאַנצע שטיבל, איר קליידער־שאַנק —
אוי, ווי פוסט און באַנג.

צווייטע אפטיילונג*
פאלקסטימלעך
1920

---

* די סעריע לידער זיינען דערשינען אין קראקע, אין 1920, אין פארלאג „דאס ביכעלע“.

די ערשטע בלעטלעך

ווען איך זע די ערשטע בלעטלעך
אויף די בוימער בליען,
ווען די ערשטע פייגל קומען
פריילעך צוריק צו פליען;

ווען אין פעלד די קינדער פלעכטן
ס'ערשטע בלומען־קרענצל,
שטעלן דאן זיך אויס אַ רעדל
ווי צום מצווה־טענצל;

און זיי טאנצן און זיי זינגען
פרייען זיך און לאכן —
וויילט זיך מיר אַריין אין מיטן
ס'רעדל גרעסער מאַכן.

הוליען, טאנצן מיט די קינדער
ווי אין יענע יארן;
פריילעך, פריילעך, הוליעט, קינדער,
כיבין צוריק יונג געוואָרן...

צו מיין געליבטער

ווילסטו, געליבטע, איך זאל היינט
זיך אפן דיר דערקלערן?
קום מיט מיר ארויס אין פעלד,
דאָרט וועט אונדז קיינער נישט שטערן.

קום מיט מיר ארויס אין פעלד,
גאַנץ אויבן, דאַרפסט נישט שרעקן —
כ'וועל היינט אלע סודות זיך,
וואָס כ'טראָג אין האַרץ, אַנטפלעקן...

דאָ, געליבטע, קען איך נישט,
דאָ עסט דער שטויב די לונגען.
דאָרט איז שטיל, די לופט איז פריש,
און ס'לעבט זיך נישט געצוואונגען...

זע! די זון קלייבט שוין צונויף
די לעצטע רויטע שטראַלן, —
זע, ווי רויט דאָס פעלד איז איצט,
די גרעזלעך ווי קאַראַלן. —

הער! ווי שיין דער סלאַוויק זינגט
זיין נאַכט־געבעט צום הימל.
זע, אַ בין, נאָך פאַרן שלאָף,
דאָרט האַלדזט און קושט אַ בלימל...

קום, געליבטע, העכער דארט!
אך, ס'ארא פארגעניגן
פון קיין מענטש צו זיין געזען
אין ווייכן גראז צו ליגן ...

פון קיין מענטש צו זיין געזען
ביים שיין פון דער לבנה —
שענק איך דיר א הייסן קוש
פון הארצן א מתנה.

וועסט פארגעסן אן דער וועלט,
פארגעסן אלע ליידן: —
דו — ביסט חוה, אדם — איך,
מיר לעבן אין גן-עדן ...

גאטס שמייכל

יא, יא, מיין קינד, ווען גאט נאר וויל
ס'זאל ווערן טאג פון נאכט, —
דאן גיט ער נאר א שמייכלע ...
שיינט אויף די זון — א פראכט.

— אוי, מאמעניו, כ'האב זיך דערמאנט:
געווען איז דאס פאר יארן —
ווען די זון האט דא פארברענט
די גערשטן, ווייץ און קארן:

ווען געהונגערט האָט די שטאָט,
געמוזט די קראָם פאַרמאַכן,
אוי! האָט דאָס דער ייִבער גאָט
געמוזט דאָרט האַרצלעך לאַכן! ...

מיט איר זיך באַקענט

מיר זיינען צוזאַמען געווען אויף אַן אַוונט,
און כ'האַב זיך מיט איר דאָרט באַקענט;
גערעדט נאָר מיט מיר פון אַ גליקלעכער צוקונפט,
פון פרייהייט, געהיצט זיך, געברענט:

„ס'וועט קומען אַ סוף — האָט איר שטיים
געקלונגען —

צום גאַלדענעם גאָט, צו זיין מאַכט!
אַ סוף צו די האַרן אין גאַלדענע רינגען! ... —
אַ „נביא“, האָב איך זיך געטראַכט.

נאָר פלוצלונג ... איז זי גאָר געוואָרן אַנטשוויגן,
איר בליק האָט פאַרלאָרן דעם ברען, —
דאָס היציקע מיידל, זי האָט אויף מיין פינגער
אַ שיין קידושין־רינגל דערזען ...

ביילקע

איינס דער זייגער, אלע שלאפן
אין דער מיט דער נאכט —
ביילקע זיצט נאך אלץ ביים פענצטער
טרויעריק, טיף־פארטראכט.

טרויעריק, כאטש ער האט שוין געכטן
אפן זיך דערקלערט,
אז אן איר קען ער נישט לעבן:
זי איז אים באשערט.

אז אין שלאף, אויך ביי דער ארבעט
ווען ער זיצט און גייט;
וואו ער קוקט און וואו ער שטעלט זיך
ביילקע פאר אים שטייט.

עפעס ווילט זיך איר נישט גלויבן
כאטש ער רעדט איר איין,
אז אין אירע שווארצע אויגן,
מוז אַ כישוף זיין.

איז דאס מעגלעך, קלערט אלץ ביילקע,
טרייבט ער נישט קיין שערץ?
וועט ער נישט, ווי יענער ליגנער,
ברעכן איר דאס הערץ?

וועט ער נישט, ווי באַלד ער'ט וויסן
ס'וועט קיין גדן זיין,
אויף די שוואַרצע כישוף־אויגן
וואַרפֿן אַן אומ־חן ?

דען אויך יענער פלעגט זיי לויבן...
ביילקע זיך פאַרטראַכט —
און אַ זיפֿן פֿון טיפֿן האַרצן
הערט זיך אין דער נאַכט.

אַ מלאַך ווערט געבאַרן ?

איז דאָס אמת, מאַמעניו,
דער זיידע האָט געשוואַרן —
פֿון יעדן קדיש וואָס איך זאָג
אַ מלאַך ווערט געבאַרן ?

און דער טאַטע דאַרט אַליין
טוט די מלאַכים ציילן ? —
אוי, מאַמע, כ'וועל קיין איינציק מאַל
קיין קדיש נישט פאַרפֿעלן !...

די קארטן-לייגעריין

קום אהער, מיין קינד, א, שעם זיך נישט,
כ'ווייס דיינע סודות אלע;
די קארטן דא, זיי זאגן מיר:
דו ביסט געווען א כלה.

דו האסט דיין חתן שטארק געליבט, —
א, זעסט די קארט אין מיטן?
ער האט דיך אויף אן אנדערער,
מיין ארעם קינד, פארביטן;

האסט אים דיין נדן אנפארטרויט, —
זעסט דארט די קארט די לינקע?
ער זיצט זיך אין א פריילעך הויז
און קויפט דארט א בלאַנדינקע...

דו שלאפסט נישט גאנצע נעכט, מיין קינד,
נאָר וויינסט, פאָרגיסט פיל טרערן, —
די קארטן דא, זיי זאגן מיר,
דו וועסט באלד מוטער ווערן...

איצט גיב, מיין קינד, דיין רעכט האַנט
און לייג אַ קרוין אויף מיינע;
כ'האַב דיין פאָרגאַנגענהייט געזען,
כ'וויל זען די צוקונפט דיינע...

יא, יא, דאָס וועטער ענדערט זיך,
ס'שיינט אויף דיין טריבער שטערן,
דו וועסט אַמאָל נאָך גליקלעך זיין,
אַ לוסטיק מיידל ווערן ...

אַ ליכטיק הויז, אַ פריילעך הויז
מיט זיידענע גאַרינען —
און שטיבלעך פיל און מיידלעך פיל,
פיל מענער זיינען דרינען ...

דו ביסט די שענסטע, זאָגן זיי,
זיי ברענגען דיר בוקעטן;
דו יאָגסט און טרייבסט זיי ווי די הינט, —
זיי קושן דיר און גלעטן ...

און אויך דיין חתן קומט צו דיר ...

דו וויינסט? ווילסט מער נישט הערן?
נישט וויין, מיין קינד, דו וועסט אַמאָל
אַ פריילעך מיידל ווערן ...

די פאַרפירטע

וואָס ביסטו אזוי קאלט צו מיר?
געליבטער, זאָג מיר אָפן!

צי האָט זיך דיר אָן אַנדערע,
אַ שענערע געטראָפּן?

צי האָסט פאַרגעסן יענע נאַכט,
דו האָסט דיין וואָרט געגעבן,
דו האָסט געשוואָרן, נאָר מיט מיר
וועסט אייביק, אייביק לעבן?

צי האָסט פאַרגעסן יענע נאַכט,
אין וועלדל דאָרט גאַנץ אויבן,
דו האָסט מיט דיינע זיסע רייך
צום הימל מיך דערהויבן?

דו האָסט מיט דיינע זיסע רייך
פאַרשיכורט מיך, באַטרונקען...
דעם לעבנס־בעכער ביז צום דנאַ
באַוואוסטלאָז אויסגעטרונקען...

איצט קוקסטו אויף מיר קאַלט און פרעמד,
איצט קענסטו מיך נישט ליידן?
דו האָסט צעבראַכן מיר מיין האַרץ!
איצט, ווילסטו מיך אויסמיידן?

דו האָסט מיין פרויען־שטאַלץ גערויבט
מיין האַפענונג און מיין שטרעבן,
צוליב איין זיסן אויגנבליק
פאַרסמט מיין יונגעס לעבן...

דו שוויגסט ? — פארטראַגסט דעם אמת נישט ?
געליבטער ! זאָג מיר אָפּן, —
בעפאַר איך גיי, אַ זאָג מיר, זאָג,
האַב איך נאָך וואָס צו האַפּן ? ...

וויגליד

שלאַף שוין, מיין קינד, מיין יינגעלע קליינס,
שליס דיניע אייגעלעך צו —
איך וועל דיר קויפן אַ פערדל אַ שיינס,
שלאַף זשע מיר, אייליו־ליו־ליו... .

אַ פערדל אַ שיינס, ס'וועט קאָסטן פיל געלט
אַ וועגעלע אויך, אויף מיין וואָרט ; —
דו וועסט קאָנען פאַרן אַרום אין דער וועלט.
אויפּזוכן דיין טאַטעשי דאָרט.

דיין טאַטע, מיין קינד, איז לאַנג שוין אַוועק,
אַ ברייול געשריבן נישט מער ; —
געפינסטו אים דאָרטן, דאָן פרעג אים, אַ פרעג,
צי ליבט ער דיין מאַמען נישט מער.

צי האָט ער פאַרגעסן, אַ פרעג אים, מיין קינד,
זיין ווייבל און דיר, זונעניו.
צי אפשר אַן אַנדערע, — וויי מיר און ווינד... .
שלאַף־זשע מיר, אייליו־ליו־ליו... .

שלאף שוין, מיין קינד, דו ביסט אזוי מיד.
שלים דיינע אייגעלעך צו ; —
איך וועל דיר קויפן א שיפל, וואס פליט —
שלאף זשע מיר, איי-ליי-ליי-ליי...

א שיפל, וואס פליט, וואס קיינער נאך האט,
מיט פליגעלעך, — כ'שווער וועל איך דיר, יא,
דו וועסט זיין אין הימל, דאן פרעג זיך ביי גאט,
צי איז דארט דיין טאטע נישטא...

געפינסט אים דארט, דערצייל אים, מיין קינד,
ווי שלעכט ס'איז אן אים דא געווען...
און זאג אויך דיין טאטן, אז גיך און געשווינד
וועט ער זיך מיט מיר דארטן זען...

איי-ליי-ליי, שלאף מיין יתומל קליינס —
נישטא מער דער טאטע, נישטא...
איך וועל דיך לערנען א קדישל א שיינס,
שלאף-זשע מיר, איי-ליי-ליי-ליי...

די נשמה

יעדע נאכט, שוין יארן-לאנג,
ווען כ'הויב נאר אן צו דרימלען :
שוועבט זיך מיין נשמה פריי
ארום אין אלע הימלען...

אוי! ווי פלאַגט מיך דער געדאַנק:
ער סמט און רויבט מיין זינען, —
זי וועט אַמאָל פאַרבלאָנדזשען זיך,
דעם וועג נישט צוריק געפינען...

אוי! ווי ס'פלאַגט מיך דער געדאַנק:
עס ציטערט יעדער אבר, —
זי קומט אַמאָל צו שפעט אַראָפּ —
מיין גוף ליגט שוין אין קבר...

געפאַרן גאַנץ ווייט

אוי, מאַמע! וואָס זוימט זיך דער טאַטע אַזוי לאַנג?
ער קומט נישט מער שלאָפן, נישט עסן;
איך וויל זען דעם טאַטן, מיר איז אַזוי באַנג!
צי האָט ער אָן אונדז שוין פאַרגעסן? ...

דער טאַטע, מיין קינד, איז געפאַרן גאַנץ ווייט —
גאַנץ ווייט, העט דאָרט אונטער די שטערן!
דאָרט לעבט מען שוין אייביק, אָן צרות, אָן לייד,
פון דאָרט ווילט זיך קיינעם צוריקקערן.

דאָרט איז אַזוי רואיק, מען הונגערט נישט מער
קיין שנאה... נישטאָ קיין מאַגנאַטן...

אוי, מאמעניו, מאמע! כווייל דאָ נישט זיין מער —
כווייל ליבער זיין דאָרטן, ביים טאָטן...

מײַן פּרילינג

כ'האַב געהאַפּט אַלץ, ווען דער פּרילינג
וועט נאָר קומען,
ווען די ערד וועט ווידער צירן
זיך מיט בלומען;

ווען די זון די קאַלטע ביימעלעך
וועט דערוואַרעמען
און מיט הייסער שטראַלן-ליבע
זיי אומאַרעמען;

ווען דעם סלאָוויקס זיסן טרילער
כיוועל דערהערן,
וועל איך אפשר פּריער, יינגער
דאָן אויך ווערן.

און דער אומעט, וואָס אין האַרצן
ליגט פאַרבאַרגן,
וועט פאַרשווינדן, און מיט אים אויך
אַלע זאַרגן...

*

כ'האב געהאפט אלץ, און דער פריילינג
איז געקומען.
אויסגעפוצט האט זיך די אלטע
ערד מיט בלומען.

אויסגעסטראיעט שטייען בייםלעך
צו עמפאנגען
פריילינגס-געסט, וואס קומען צוריק שוין —
מיט געזאנגען

און דער סלאוויק קנאקט און פייפט זיך
זיינע שטיקלעך ...
בלימלעך טאנצן, אלץ איז פריילעך,
איבערגליקלעך, —

איך נאר שטיי באטריבט, פארביטערט
און פארלאזן,
צווישן יונגע, פרישע פלאנצן,
צווישן גראזן :

ארעם, שפל צווישן ביימער,
צווישן נעלקן,
אלץ בליט זיך, איך נאר איינער
האלט אין וועלקן.

אָפּגעקירצט מיט נאָך איין פּרילינג
איז מיין לעבן.
איך זע שוין דעם קאַלטן ווינטער
פאַר מיר שוועבן ...

הערשעלע

פּריילעך, פּריילעך, קינדערלעך!
פּרילינג איז שוין היינט, —
פון די נאַרעס קריכט אַרויס!
די זון האָט שוין אויפגעשיינט.

בלימעלעך און גרענעלעך
צירן שוין די ערד;
דאָס געזאַנג פון פּייגעלעך
שוין פון פעלד זיך הערט.

בינעלעך און פליגעלעך
זשומען שוין אַרום;
שבחים און אַ לויב־געזאַנג
הערט זיך אומעטום.

גיכער, גיכער, קינדערלעך!
קומט אַרויס אין פעלד;
נעמט אייך ביי די הענטעלעך, —
הוליעט, טאַנצט און קוועלט!

שטעלט אייך אויס אַ רעדעלע!
אַרעם אָדער רייך, —
דען ביים פּרילינג, קינדערלעך!
זענט איר אַלע גלייך...

שפּילט אייך, שפּילט אין „פּערדעלעך“,
„קאַמער־קאַמער טיר“,
„קעצעלע און מייזעלע“,
ווער ס'וועט כאַפּן פּריער;

שטעלט אייך אויף אַ הייזעלע,
אַ ברוּנעלע, אַ מיל...
נאַר אין זעלנער שפּילט אייך נישט!
אַ! העסלעך איז דאָס שפּיל...

נאַר אין זעלנער שפּילט אייך נישט,
קינדער! ס'איז נישט גלייך;
הערשעלע דאָס יתומל
איז דאָ צווישן אייך.

וועקט נישט אין זיין הערצל אויף
דעם ווייטיק וואָס ער פּילט, —
דען זיין טאַטע האָט זיך אויך
אין זעלנערלעך געשפּילט.

געגעבן אים אַ ביקסעלע,
געשיקט אַרויס אין פעלד, —

געקומען דאן אַ בריוועלע:
„געפאלן ווי אַ העלד“ ...

געקומען איז אַ בריוועלע,
די מאַמע האָט געוויינט;
געלערנט אים אַ קדישל —
יא, ער געדענקט ס'נאָך היינט!

פון דעמאָלט אָן האָט הערשעלע
צעבראָכן זיין געווער, —
מיט ביקסעלעך און זעלנערלעך
שפילט ער זיך נישט מער.

פון דעמאָלט אָן, ווען הערשעלע
אין גאָס אַ זעלנער זעט,
קוקט ער נעבעך, ס'דאַכט זיך אים: —
זיין גוטער טאַטע גייט ...

דאַרום, ליבע קינדערלעך!
שפילט אייך, וואָס איר ווילט!
נאָר צו ליב דעם יתומל
אין זעלנערלעך נישט שפילט ...

פאַרוואָס שווייגט ער דאַרט? ...

טאַטעניר! דער רבי זאָגט,
אַז גאָט אונדז שיצט און היט;

ער ווייסט אלץ וואָס דאָ זיך טוט,
און אלץ, וואָס דאָ געשיט —
איז אים אויבן קלאָר ...
— יאָ, מיין קינד, ס'איז וואָר!

טאַטעניו, פאַרוואָס ווען אונדז
מען פייניקט און מען שלאָגט,
מען שעכט אונדז אָן רחמנות אויס,
מען קוועלט אונדז און מען פלאָגט —
פאַרוואָס שווייגט ער דאָרט ? ...
— שטיל, מיין קינד, קיין וואָרט ...

סליחות

„ **יידעלעך**, הייליקע, כשרע יידעלעך!
צו עבודת-הבּרא שטייט אויף,
מישט אויף די סליחות און מיט די קלאָג-לידעלעך,
אייער אַלטיגן טאַטן וועקט אויף ... „

איר בעט און איר וועקט אים שוין הונדערטער יאָרן —
ער שווייגט גלייך ער הערט נישט קיין וואָרט :
צי איז דאָס געבעט אים שוין נמאָס געוואָרן ?
צי שעמט ער מיט אייך זיך גאָר דאָרט ?

צי ברענט נישט זיין צארן? ווען ער זעט פון הימל,
וואָס דאָ אויף זיין וועלטל זיך טוט;
זיין הייליק געבאַטן ליגט אין שמוץ און אין שימל,
זיין ערד, רויט באַטרונקען פון בלוט!

צי ברענט נישט זיין צארן? ווען ער זעט פון אויבן,
ווי טעגלעך צעפאַלט זיין געבאַט;
אַ מסחר געמאַכט האָט מען דאָ פון זיין גלויבן,
מען האַנדלט, מען שאַכערט מיט גאַט!

צי ענטפערט ער נישט, ווייל איר האָט אים זיין הימל,
זיין כסא־הכבוד פאַרפלעקט?
און ערגעץ פון אייער גערויש און געטומל,
אויף אייביק פאַר אייך זיך פאַרשטעקט?

יידעלעך הייליקע! הערט אויף צו קלאַגן!
אומזיסט איז אַ יעדערע טרער, —
די סליחה פאַרמאַכט, נעמט אייך קדיש צו זאַגן,
אייער טאַטע, — ער הערט אייך נישט מער! ...

שטערן־סאַרטן

זאַג מיר, מאַמע, וואָס דאַרט אויבן
שיינט און פינקלט? זאַל איך גלויבן,
וואָס אין חדר איך פלעג הערן,
אַז יעדער מענטש האָט דאַרט אַ שטערן?

— יא, מיין זונדל, — נאָר אויך דאָרטן
זיינען שטערן דאָ פיל סאַרטן ;
זעסט צוויי שטערן ? קוק דאָרט ווייטער ...
איינער'טריב, עס שיינט דער צווייטער —
וואו, למשל, דו, מיין קליינער,
אין אונדזער ווירטינס זון דער שיינער.

דאָן געהערט, כ'מעג אויך דאָס גלויבן ?
גאָט דער גוטער, ווינט דאָרט אויבן,
די לבנה איז זיין שכינה, —
און זי שיינט דאָרט לויט זיין מינע ? ...

— יא, מיין קדיש, מעגסט עס גלויבן,
זאלסט אים אייביק, אייביק לויבן ;
גאָט ווייסט אַלץ, וואָס מיר דאָ קלערן,
גאָט באַשאַפט דאָס דאָרט די שטערן,
גאָט באַשאַפט די מענטשן אַלע ...

מוטער ! ...
— שווייג, מיין קינד, פרעג מער קיין שאלה ! ...

פון וואַנען ?

פון וואַנען קומט דער שטורעם-ווינט
וואָס רייסט אויף ביימער, בלומען ? —

— ער קומט פון הימל. דארט, מיין קינד,
ווינט גאט, זיין ליבער נאמען.

און דער דונער, וואס אין פעלד
דעם טאטן האט דערשלאגן ?
— אויך פון הימל... גיי, מיין וועלט,
ס'איז שפעט, דארפסט קדיש זאגן.

אין פאבריק

אייל זיך, אייל זיך, לויף געשווינדער!
ס'פייפט אויף דיר שוין די פאבריק; —
בליק נאך איין מאל אויף די קינדער,
דען ס'קען זיין דער לעצטער בליק.

דארט די רעדער, די מאשינען
אן דיר שטייען טויט און קאלט;
נאר דיין שווייס קוים הויבט אן רינען,
וועקט צום לעבן זיי אויף באלד.

אייל זיך, אייל זיך, נישט פארשלאפן!
גיב זיי לעבן, גיב זיי קראפט —
הערסט נישט ווי די רעדער רופן ?
ארבעט, ארבעט, נאר געשאפט!

ווען דו שטייסט ביי די מאשינען,
דענקט נישט אן דער שיינער וועלט;

ווען דיין קינד פארנעמט דיין זינען,
טרייב עס, דען ס'קאסט צייט, ס'איז געלט.

ווען דו שטייסט ביי די מאשינען,
דרויסן שיינט די זון, אַ פרייד!
דארפסט אויף איר קיין בליק זיך גינען,
יעדער בליק פארנעמט דיר צייט.

ווען דו שטייסט ביי די מאשינען,
פלוצלונג פילסטו, דיר ווערט נישט גוט:
אנשטאט שווייס, הויבט אן צו רינען
גאנצע שטראמען זודיק בלוט —

ווייס, אז מער וועסט זיך נישט פלאַגן.
האסט שוין אפגעדינט דיין צייט,
יארן־לאַנג דעם יאך געטראָגן,
ענדלעך, ענדלעך — זיך באַפרייט ...

אייל זיך, אייל זיך, לויף געשווינדער!
ס'פייפט אויף דיר שוין די פאַבריק; —
בליק נאָך איין מאל אויף די קינדער,
דען ס'קען זיין דער לעצטער בליק.

אונטער גייט די וועלט

הערט, איר מענטשן! — כ'קום אייד זאָגן,
איר דארפט זיך שוין מער נישט שלאָגן.

נישט מער מוטשען זיך, נישט יאָגן : —
נאָך דעם מיאוסן געלט ...

גאָט דער הערשער איז געוואָרן
אויף אייך מענטשן שטאַרק אין צאָרן ;
ביי זיין טראָן האָט ער געשוואָרן :
אונטער גייט די וועלט ...

גאָט האָט אייך צו לאַנג געשוויגן,
זיך געלאָזט פון אייך באַטריגן
אייער פרעכקייט איז געשטיגן
ביז צו זיין געצעלט.

און פון כעס זיין קרוין צעביסן,
און פון שאַנד די זון צעריסן ;
אויסגעדונערט : הערט, זייט וויסן ! —
אונטער גייט די וועלט ...

אנצער פֿרױלײַטן!

פֿרױלײַטן! גױסל מױמענ אין עװל צ און אין וואָלד
נאָך צאָ אין קעל א איז האַרדסטליך און קאַל
נאָך צאָ אין קעל א איז טױסענדיק אין אַלע
ווי גױט און אַלע אַלע

פֿרױלײַטן! אין פֿרויטן שױן טעל צעכ פֿאַר צױט
צאָי איינע אונז וואָס זיך קאַל פֿאַרשױט
פֿאַר אונז אונז פֿאַרשױט אונזן באַוואַנט
ווי פֿאַר אונז פֿאַרשױט גױט נאָכ

פֿרױלײַטן! אין פֿרױלײַטן באַרד קומט אַנצױט מױ
נאָך אין פֿרױלײַטן פֿאַרשױט זײט פֿאַרשױט און גאַט
פֿאַרשױט פֿאַרשױט זײט פֿאַרשױט פֿאַרשױט
אין פֿרױלײַטן גאַט אַלע צי זײט

דריטע אפטיילונג *

ס' ברענט

---

* די סעריע לידער אונטערן נאמען „ס'ברענט“ זיינען אָנגעשריבן געוואָרן בעת דער אַקופּאַציע און זיינען דערשינען אין קראַקע אין 1946, דורך דער צענט־ראַלער ייִדישער היסטאָרישער קאָמיטע־בייס צ. ק. פֿון פּוילישע ייִדן, אָפּט. קראַקע. צו דער סעריע גע־הערט אויך דאָס ערשטע ליד פֿון דער דאָזיקער אויס־גאַבע.

ערב יום־כיפור

אַ מתנה מיין ליבן פריינד
משה לייב שטערנפעלד
און זיין ליב ווייבל שרהלע.

ערב יום־כיפור, שוין טריבלעך אין גאָס
די זון רויט פון בושה, צי אפשר פון כעס
אַראָפּ ערגעץ נידערט —
דעם מערב־זייט הימל צעברענט.
ס'איז ערב יום־כיפור, נאָך מנחה פאַרנאַכט,
און דאָ שטייען שולן, ווי תפילות פאַרמאַכט,
אויף זייערע טויערן
די שלעסער ווי קייטן אויף הענט.

*

ערב יום־כיפור, שוין מערבדיק נאַכט,
די יידישע געסלעך פון שונא באַוואַכט,
ווי קינדער פאַרשעמטע
פאַרהידושטע שטייען אַצינד,
— געווינט איצט פון שולן צו הערן געזאַנג —
דערהערן פון זעלנערישע שטיוול דעם גאַנג,
דאָס קנאַל פון ביקסן,
דאָס סקאַמלען פון היימלאַזע הינט.

*

ערב יום-כיפור — ווי לאנג נאך, ווי לאנג? —
אין יידישע גאסן א טומל, א דראנג
פון אלע זייטן ראגן,
דער עולם צום דאוונען שפאנט,
די בענק און די שטענדערס אין שולן באזעצט —
היינט שטייען זיי ליידיק, פארשעמט און פארלעצט
זינט הונדערטער יארן
דאס ערשטע מאָל היינט אַזאַ שאַנד.

*

ערב יום-כיפור! אַ מנין די צאָל
פארשפארט אין אַ שטוב ווי אין שפאניע אמאָל,
געהילט אין טליתים —
אין דרויסן שטייט איינער און היט,
ביים שיין פון אַ יאַרצייט, וואָס ברענט אויף דער שאַנק,
דערהערט זיך אַ קול, אַזאַ טרויעריק געזאָנג,
דערהערט זיך דאָס ליד,
דאָס אַלטע מאַראַלישע ליד,
אוי, אוי-אוי, אוי-אוי, וויי! אוי, וויי
כל-נדרי!

קראַקע, 25 נאָוועמבער 1939

שיפרעלעס פאַרטרעט

אויף דער וואַנט לינקס פון מיין בעט
הענגט מיין טאַכטער שיפרעלעס פאַרטרעט.

אַפֿט מאַל אין דער מיט דער נאַכט,
 ווען איך בענק נאָך איר און טראַכט,
 זע איך, ווי זי קוקט אויף מיר,
 הער איך, ווי זי רעדט ...
 טאַטעשי! כ'ווייס, ס'איז דיר באַנג,
 ס'וועט דער קריג שוין נישט געדויערן לאַנג,
 קומען וועל איך באַלד צו דיר,
 ס'קלאַפֿט דער פּרילינג שוין אין טיר,
 שמייכלט ליב צו מיר און רעדט
 שיפרעלעס פּאַרטרעט ...

קראַקע, 2 דעצעמבער 1939

ס'טוט וויי ...

ס'טוט וויי!
 ס'טוט שרעקלעך וויי!
 נישט אַזוי דער האַס,
 וואָס אין שונא ברענט.
 אפילו נישט די קלעפּ
 פון ווילדן שונאס הענט.
 נישט דער מגן־דוד
 אויף דער האַנט.
 אַ שאַנד!
 אויף דורות לאַנג.
 אַ שאַנד!

וועט דאָס זיין פאַר זיי.

ס'טוט וויי!

ס'טוט שרעקלעך וויי!

ווען נישט דער פרעמדער שונא.

נאַר זיי!

פוילנס זין און טעכטער,

וועמענס לאַנד אַמאָל

וועט שעמען זיך מיט זיי,

לאַכן, קייכן פון געלעכטער,

זעענדיק אין גאַס,

ווי אונזער ביידנס שונא

טרייבט מיט יידן שפּאַס,

שלאַגט און פייניקט אַלטע לייט,

פלינדערט אומגעשטערט,

שניידט אַזוי ווי ברויט מען שניידט

יידן אָפּ די בערד ...

און זיי!

וואָס זיינען איצט ווי מיר

געבליבן אַן אַ לאַנד,

וואָס פילן איצט ווי מיר

דעם ווילדן שונאס האַנט,

לאַכן, פרייען זיך און לאַכן

אין אַזאַ מאַמענט,

ווען פוילנס שטאַלץ און כבוד

ווערט אַזוי געשענדט,

ווען פוילנס ווייסער אַדלער
וואַלגערט זיך אויף דער ערד,
צווישן בערד,
שוואַרצע, גרויע האַר
פון יידנס בערד —
איז דאָס נישט קיין שאַנד
אַן אייביקער פאַר זיי?
איז דאָס נישט אַליין?
אין פנים זיך אַ שפיי?
ס'טוט וויי!
שרעקלעך טוט עס זיי! !

קראַקע, פעברואַר 1940.

מינוטן פון בטחון

יידן! זאַל זיין פריילעך!
שוין נישט לאַנג, איך האָף
ס'עקט באַלד די מלחמה,
עס קומט באַלד זייער סוף.
פריילעך! נאָר נישט זאַרגן
און נישט אַרומגיין טריב,
האַט געדולד, בטחון —
און נעמט אַלץ אַן פאַר ליב...
נאָר געדולד, בטחון,
נישט לאַזט אַרויס פון האַנט
אונדזער אַלט כלי זין.

וואס האלט אונדז גאר באנאנד.
 הוליעט, טאנצט תלנים!
 שוין נישט לאנג, איך האף, —
 געווען אמאל א המן
 עס ווארט אויף אים זיין סוף.
 הוליעט! טאנצט תלנים,
 ליידן קען א ייד,
 ס'זעט די שווערסטע ארבעט
 אונדז קיין מאל מאכן מיד.
 קערן? זאל זיין קערן
 כל זמן איר וועט זיין,
 איז אומזיסט דאס קערן,
 ס'זעט דא נישט ווערן ריין...
 וואשן? זאל זיין וואשן!
 קינס רויטער פלעק
 הבלס בלוט פון הארצן
 דאס וואשט זיך נישט אוועק...
 טרייבט אונדז פון די דירות!
 שניידט אפ די בערד!
 יידן! זאל זיין פריילעך!...
 מיר האבן זיי אין דרערד...

קראקע, 2 אקטאבער 1940

בלייב געזונט מיר, קראקע!

בלייב געזונט מיר, קראקע!
בלייב זשע מיר געזונט.
ס'ווארט די פור געשפאנט שוין פאר מיין הויז,
ס'טרייבט דער ווילדער שונא,
ווי מ'טרייבט אַ הונט,
מיט אכוריות מיך פון דיר ארויס.

בלייב געזונט מיר, קראקע!
איך זע זיך אפשר היינט
ס'לעצט מאַל מיט אַלץ וואָס ליב איז מיר,
אויף מיין מאַמעס קבר
ס'הארץ זיך אויסגעוויינט.
שווער געווען דאָס שיידן זיך מיט איר.

אויסגעוויינט די אויגן
ביו דער לעצטער טרער,
גאַנצעט מיט זיי דעם טאַטנס קאַלטן שטיין...
כ'האַב דעם זיידנס קבר
נישט געפונען מער,
עס מוז שוין זאָמד פון זיין מצבה זיין...

בלייב געזונט מיר, קראקע!
הייליק איז דיין ערד,
טאַטע-מאַמע רוען דאָך אין איר.

לעבן זיי צו ליגן
איז מיר נישט באשערט,
ס'ווארט א קבר ערגעץ ווייט אויף מיר . . .

בלייב געזונט מיר, קראקע!
בלייב זשע מיר געזונט,
ס'ווארט די פור געשפאנט שוין פאר מיין הויז,
ס'טרייבט דער ווילדער שונא,
ווי מען טרייבט א הונט,
מיט אכוריות פון דיר אַרויס...

קראקע, 24 אקטאָבער 1940.

איך האָב שוין לאַנג . . .

איך האָב שוין לאַנג, שוין זייער לאַנג,
נישט געהערט קיין פידל-קלאַנג,
נישט געזונגען, ווי איך פלעג אָפט,
קענטיק, אַז מיין מווע שלאָפט.

כ'האָב דערפאַר זיך אַנגעהערט
דאָס געזאַנג פון ביקס און שווערד,
פון באַמבאַוועס דאָס געברום,
זום-זום-זום, בום-בום-בום.

כ'האָב געהערט און איך הער נאָך היינט
ווי אַלץ יאַמערט, קלאַגט און וויינט,

צי פון הונגער, נויט און פייך —
איין יללה, איין געוויין ...

ס'וויינט אַ מאַמע, וויינט זי בלינד,
נאָך אַ זון, איר איינציק קינד,
טראַגט אַרום ביי זיך אין טאַש,
פון זיין גוף אַ ביסל אַש.

ס'וויינט אַ פרוי אַ יונגע פרוי,
פון פיל צרות אַלט און גרוי,
צוגענומען איז דער מאַן —
און קיין שפיר פון אים פאַראַן.

ס'וויינען פעלדער, ס'וויינט דער וואַלד,
נאָך יעטוועדן מענטש, וואָס פאַלט,
איין געוויין אוי גאָר דער וועלט,
נאָר דער טייוול לאַכט און קוועלט.

איך האָב שוין לאַנג, שוין זייער לאַנג
נישט געהערט קיין פידל־קלאַנג,
נישט געזונגען, ווי איך פלעג אַפט,
קענטיק, אז מיין מווע שלאַפט.

שלאַף מיין ליבע! רו זיך אויס,
ווי דאָס קינד אין מאַמעס שויס,
וואָס נישט פילט און וואָס נישט הערט,
דאָס געזאַנג פון ביקס און שווערד.

ווען ס'וועט ענדלעך ווערן שטום
פון באַמבאָוועס דאָס געברום,
פון געפלאַגטע — דאָס געוויין,
פרידן אויף דער וועלט וועט זיין.

דאָן דערוואַכט! און מיט גרויס פרייד,
ווי דער פויגל פּרילינגס־צייט,
ווען דאָס ערשטע בלימל בליט —
זינג מיין ליר! מיין פּרילינגס־ליד!

זאַגיקעוויק, יאַנואַר 1941.

געהאַט האָב איך אַ היים...

געהאַט האָב איך אַ היים, אַ וואַרעם שטיקל רוים,
אַ ביסל ווירטשאַפט, ווי ביי אַרעמע לייט,
צונויפגעבונדן פעסט ווי וואַרצלען צו אַ בוים
האַב איך זיך מיט מיין ביסל אַרעמקייט.

געהאַט האָב איך אַ היים, אַ שטיבל און אַ קיך —
און שטיל געלעבט אַזוי זיך יאָרן לאַנג,
געהאַט פיל גוטע פריינד, הברים אַרום זיך,
אַ שטיבל פול מיט לידער און געזאַנג.

געקומען זיינען זיי מיט שנאה, האָס און טויט,
מיין אַרעם שטיקל היים וואָס איך פאַרמאַג.

וואס איך מיט שווערע מי האָבן יארן לאַנג געבויט,
פאַרניכטעט האָבן זיי דאָס אין איין טאָג.

געקומען זיינען זיי, ווי קומען וואָלט אַ פעסט,
אַרויסגעיאָגט פון שטאַט מיט ווייב און קינד,
געבליבן אַן אַ היים, ווי פייגל אַן אַ נעסט
נישט וויסנדיק פאַר וואָס, פאַר וועלכע זינד?

געהאַט האָבן איך אַ היים, איצט האָבן איך זי נישט מער,
אַ שפּיל געווען פאַר זיי מיין אונטערגאַנג —
איך זוך איצט אַ נייע היים, נאָר שווער — אוי זייער שווער
און כ'ווייס נישט וואו — און כ'ווייס נישט אויף ווי לאַנג.

לאַגיעווניקי, מאי 1941

אַ זוניקער שטראַל

אַ זוניקער שטראַל איז ארויף אויף מיין בעט,
פון ליבינקען פּרילינג דער ערשטער שטאַפעט,
און צערטלעך גענומען מיד וועקן,
שטיי אויף, מענטש, עס טאַגט שוין, דער האַן האָט געקרייט!
דער פּרילינג, דער מלך פון ליבע און פּרייד,
ער קומט אַן פון אלע פיר עקן ...

שטיי אויף — מענטש! עס טאַגט שוין —
דער שטראַל צו מיר רעדט —

און וואַרעם — מיט ליבע מיך צערטלט און גלעט,
אַרויס גיין, פאַרשפּרייט די ידיעה,
סוועט באַלד און גיך קומען אויף וואַלד און פעלד,
אויף אַלע מין פּייגל, אויף מענטש און אויף וועלט,
די לאַנג שוין דערוואַרטע ישועה.

שטיי אויף — מענטש, עס טאַגט שוין,
דער שטראַל צו מיר רעדט.

און וואַרעם — מיט ליבע מיך צערטלט און גלעט,
דער פּרילינג, דער אַנזאָג פון פּרידן,
באַלד וועט פון זיין בליק זיך צעבליען דאָס פעלד
און ליכטיק און פּריי וועט באַלד ווערן די וועלט —
פאַר אַלע! און אויך פאַר אייך, יידן!

לאַגיעווניקי, מאַי 1941

מ י י ן ח ל ו ם ...

כ'האַב געהאַט אַ זיסן חלום,
כ'פיל נאָך איצט, ווי ס'האַרץ מיר קוועלט,
ס'איז שוין פּרידן! ס'איז שוין שלום!
שלום אויף דער גאַנצער וועלט.

אַ געזאַנג אין אַלע גאַסן,
ס'טאַנצן קינדער, אַלטע לייט,
און אין רייען ציען מאַסן —
און זיי זינגען פול מיט פּרייד.

ס'איז שוין שלום, ס'איז שוין פרידן,
געכטן שונאים, היינט שוין פריינד,
מער פון אלע זינגען יידן,
זייער גרעסטער יום־טוב היינט.

עפעס ווי משיחס צייטן,
מענטש צו מענטש איז גוט און מילד,
פלוצלונג הער איך קלינגען קייטן —
און איך דערזע אַט אַזאַ בילד.

אין אַ שטייג געשמידט אין אייזן
ליגט אַ נאַקעט מאַנס געשטאַלט
ענלעך צו אַ ווילדן, בייון,
הונגעריק ווי אַ וואַלף אין וואַלד ...

מענער, פרויען, קינדער קליינע,
ווער נאָר עס גייט פאַר אונדז פאַרביי,
ווי אויף עפעס אַ נבלה
גיט אין שטייג אַריין אַ שפיי.

און מיט לוסט און פאַרגעניגן
אויף זיין פּררצוף שפּייען זיי,
און אַ מחנה ביזע פּליגן
ראַיען זיך אין דעם געשפּיי.

שפּייען, שפּייען! הער איך שרייען ...
ער האָט אונדזער וועלט פאַרסמט.

אייביק ווי דער נאָמען קין
זאל זיין נאָמען זיין פאַרסמט ...

שפייען, שפייען! הילכט אין גאָסן
ס'וידערקול פון דעם געשריי —
און פאַרביי אים ציען מאַסן,
יעדער גיט אויף אים אַ שפיי.

איך האָב דאָס בילד געזען אין חלום
נאָר איך האָף אין גיכן גאָר,
אַז מיין שיינער זיסער חלום
וועט בקרוב ווערן וואָר.

לאַגיעווניקי, מאַי 1941.

גלאַקן קלאַנג

קלינגען די גלאַקן
גליינגלינגלינג
גליינגלינגלינג
ווי ס'וואַלט ווער זיך פרעגן,
ווי לאַנג נאָך, ווי לאַנג?
ווי לאַנג נאָך, ווי לאַנג?
וועט מענטש זיין אַ חיה,
וועט מענטש זיין אַ שאַנד,
וועט מענטש זיין אַ הפקר

ביים טייוול אין האנט.
ווי לאנג נאך ?
ווי לאנג זיין ממשלה ?

קלינגען די גלאקן
גילייניג-גילייניג
גילייניג-גילייניג
ווי ס'וואלט ווער געענטפערט,
נישט לאנג שוין, נישט לאנג!
נישט לאנג שוין, נישט לאנג!
וועט הוליען דער טייוול,
וואס אים נאר א דאנק
די וועלט שטייט אין פלאמען.
גליין—גלאנג—גליין—גלאנג
נישט לאנג שוין!
עס קומט זיין מפלה!

לאגיעוויקי, אקטאבער 1941

א טאג פון נקמה!

און איך זאג איך, ברידער, געדענקט, וואס איך זאג!
די איינציקע טרייסט און נחמה.
ס'וועט קומען, איר הערט ? ס'וועט קומען א טאג,
וואס וועט פאר אונדז נעמען נקמה!

נקמה פאַר אונדזערע ליידן און פּיין,
פאַר בלוט, וואָס די שונאים פאַרגיסן,
נקמה פאַר די, וואָס פון זייער געביין
וועט קיין מאָל קיין מענטש זיך דערוויסן,

נקמה פאַר מעשים אין סדום נישט געהערט,
פאַר מאַמעס, יתומים, אלמנות,
נקמה וועט שרייען אַרויס פון דער ערד,
דאָס בלוט פון מיליאָנען קרבנות.

דער מענטש וועט דערוואַכן, קיין ספק נישט מער,
דערזען דעם גרול פון מלחמה.
ווי אונדזערס אַ נביא אַ הילך טאָן וועט ער:
נקמה! כ'וועל נעמען נקמה!

ס'וועט קומען דער טאָג, יא, איך האָף און גלויב,
איך זע, ברידער, זיין אַנקום פון ווייטן
און ברענגען וועט ער אונדז ווי נחס אַ טויב
אַ בשורה פון פרידלעכע צייטן.

לאַגעווינקי, 5 יאָנואַר 1942

*

זיין זון זאַנג,
טראַגט זיך אַ געזאַנג,
קינדערלעך, זייט פריילעך היינט,
טאַנצט און קוועלט,

פּרילינג אויף גאַטס וועלט.
זעט, ווי ליב די זון האָט אויפגעשיינט.
פעלד און וואָלד שוין גרינט און בליט —
און דער פּויגל זינגט מיט פּרייד זיין ליד,
זון, זון, זאָנג,
טראַגט זיך אַ געזאַנג,
ס'ערשטע פּרילינג ליב־האַרציקע ליד.

קראַקע־געטאַ פּרילינג 1942

אונדזער פּרילינג!

פּרילינג אויף ביימער, אין פעלד און אין וואָלד,
נאַר דאָ אין געטאַ איז האַרבסטיק און קאַלט.
נאַר דאָ אין געטאַ איז האַרבסטיק און טריב,
ווי ביי אַן אַבל אין שטוב.

פּרילינג! אין דרויסן שוין פעלדער פאַרזייט
דאָ אַרום אונדז האָט זיך יאוש פאַרשפּרייט.
דאָ אַרום אונדז שטייען מויערן באַוואַכט,
ווי פאַר דער תּפּיסה ביינאַכט.

פּרילינג — שוין פּרילינג — באַלד קומט אַן דער מאַי.
נאַר אין דער לופט פּילט זיך פּולווער און בליי.
ס'אַקערט דער תּלין זיין בלוטיקע שווערד,
איין גרויס בית־עולם — די ערד.

קראַקע־געטאַ, מאַי 1942

אין געטא

גלייך ווי די טריט אויף א זאמדיקן וועג
פון מחנות פארמאטערטע קנעכט.
ציען אין געטא זיך אונדזערע טעג,
אונדזערע שלאפלאזע נעכט ...

ציען די שעהן זיך שווערער ווי בליי,
מינוטן פול אימה און שרעק.
בעט מען, דער טאג זאל כאטש זיין פארביי,
די נאכט זאל בשלום אוועק.

שלאפט מען נישט גאר, נאר מען האַרַכט און מען וואַכט,
פאלט עפעס שרעקלעכעס איין.
אויף וועמען וועט פאלן דער גורל די נאכט,
זייערס א קרבן צו זיין ...

ליגט מען אזוי און די אימה איז גרויס
הערנדיק סקריפען א טיר,
ציטערט דאס האַרץ, ווען פון הונגער א מויז
גריזשעט א שטיקל פאפיר.

שטארבט אפ איין אבר, ווען ס'טראַגט זיך אַרום
אין הויף מיט פאַפירלעך דער ווינט.
געזענגט מען זיך אן שום לשון, ווי שטום —
מיט מאַמעס, מיט ווייב און מיט קינד.

און אזוי ליגט מען. אין אימה און שרעק.
געיאגט און דערנידעריקט ווי קנעכט —
און אזוי ציען זיך אינדזערע טעג.
אינדזערע שלאפלאזע נעכט.

קראקעניטטאָ, מאי 1942.

ס'איז גוט

ס'איז גוט, ס'איז גוט, ס'איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,
דער שונא דער ווילדער,
גייט גרויזאם און שנעל —
און ווי נאָר ער קומט, ווערט
פון לעבן אַ תל.
און יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,
און יידעלעך קוועלן — ס'איז גוט,
ס'איז ווויל, ס'איז פיין,
ס'קען בעסער נישט זיין.

ס'איז גוט, ס'איז גוט, ס'איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,
דער שונא גייט פאָרויס,
מיט בלוט און מיט שאַנד —
און שלינגט איין טאָג טעגלעך
אַ לאַנד נאָך אַ לאַנד,
ס'איז ווויל, ס'איז פיין,
ס'איז ווויל, ס'איז פיין,
ס'איז ווויל, ס'איז פיין,
וואָס מער ער שלינגט איין.

ס'איז גוט, ס'איז גוט, ס'איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,
דער שונא פרעסט לענדער

און נעמט אן אויפהער,
דער מאַגן אַ פולער
פאַרנעמט שוין נישט מער —
און יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,
און יידעלעך קוועלן — ס'איז גוט,
ס'איז ווויל, ס'איז פיין,
זיין מאַגן נישט ריין.

ס'איז גוט, ס'איז גוט, ס'איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,
דער שונא אייראָפּע האָט
האַלב שוין באַזעצט
און האַלט אין איין נעמען,
דער בויך אים שיעור פּלאַצט,
און יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,
און יידעלעך קוועלן — ס'איז גוט,
און יידעלעך קוועלן — ס'איז גוט,
ס'קען מער נישט אַריין.

ס'איז גוט, ס'איז גוט, ס'איז גוט,
די יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,
דער שונא פון נעמען
איז מיד שוין און קראַנק,
זיך איבערגעפרעסן
און האָט קיין אויסגאַנג —
און יידעלעך שרייען: ס'איז גוט,

און יידעלעך קוועלן — ס'איז גוט,
און יידעלעך שרייען : ס'איז גוט,
זיין סוף וועט באלד זיין.
אמן ...

קראקע־געטאָ, מאָי 1942